

Бекитемин:
 ОТИ: Майтыкова Ш.К.
 “12” “02” 2021

8 класс	Информатика	Муг. Кенжеева Э.Ж.
---------	-------------	--------------------

Сабактын темасы: Python программалоо тили. Циклдик алгоритмдер

Сабактын максаты:

Билим берүүчүлүк: Циклдик операторлор: While жана for операторлору менен таанышышат;
 Өркүндөтүүчүлүк: While жана for операторлорунун айырмачылыктарын жана алар менен иштөөнү үйрөнүшөт

Тарбия берүүчүлүк: Программада циклдик амалдарды аткарууну, практикада колдонушат.

Күтүлүүчү натыйжалар: Python программалоо тилинде үйрөнгөн операторлор менен иштей алышат;
 Жөнөкөй программаларды түзө алышат; Файлды сактоону, кайра чыгарууну, программанын жообун алууну билишет.

Компетенттүүлүк:

№	Негизги компетенттүүлүк	№	Предметтик компетенттүүлүк
1.	Маалыматтык компетенттүүлүк	1	Логикалык жана алгоритмдик

Сабактын тиби: Жаңы билимди өздөштүрүү сабагы

Сабактын жабдылышы: слайд, компьютерлер

Сабактын формасы : Аралаш

Сабактар аралык байланыш: математика, англис тили , тарых

Сабактын жүрүшү

Уюштуруу: 3 мин

Мугалимдин иш аракетин.		Окуучунун иш аракетин.			
Окуучулар менен саламдашып, класстагы тартипти көзөмөлгө алып, “Алтын эрежелер”ди эске алып, сабакка келбеген окуучуларды аныктап, окуучулардын сабакка даярдыгын аныктаймын.		Мугалим менен саламдашып, класстагы даярданышат.			
1. Бүгүн сабакта		Баал	НК	ПК	
Сабакта жаңы киргизиле турган түшүнүктөр: <ul style="list-style-type: none"> for, while операторлорун иштетүү ыкмаларын үйрөтүү. Мисалдарды аткарууда колдоно билүү 			НК1	ПК2	
2. Жаңы тема боюнча иштөө. 22 мин.					
Мугалимдин иш аракетин.		Окуучунун иш аракетин.	Баал	НК	ПК
Балдар менен баарлашуунун модели: Балдар, силерге 1 ден 100 го чейинки сандарды кошуп, суммасын тап десем, силер аны канча убакыт ичинде эсептеп бүтөсүңөр? Окуучулардын жооптору: - Белгилуу алым Ал Хоразмий тууралу ушундай уламыш бар болчу. Ал Хоразмий 9 жашта экен. Устаты ага 1 ден 100 гө чейинки сандарды кошуп берчи деп тапшырма бериптир. Ал Хоразмий тапшырманы тез эле бүтүрүп коюптур. Устаты: “Тапшырманы кандай аткардыңыз?”, деп сураса, шакирт айтыптыр: - 1 ден 100 гө чейинки сандарды бир таяктын үстүнө койдум. <u>1, 2, 3, 4....98, 99, 100.</u> Анан ушул таякты ортосунан сындырдым. Таяктын экинчи учу биринчисин астына келип түштү.		Жаңы теманы көңүл коюп угушат..		НК1	ПК2

1, 2, 3, 4... 50 1дин астына 100, 2нин астына 99... 50нүн астына 51.
100,99,98,97...51 Ар бир жуптун суммасы 101 болду. Андай 101дик жуптан 50сү бар экен. $101 \cdot 50 = 5050$ чыкты. – дептир.

- Эми бул математикалык жол менен чыгаруу ыкмасы.

Бирок силер кандай аткарабыз деп ойлодуңар?

- 1ге 2ни кошобуз, чыккан санга 3тү кошобуз... Ушунтип 100гө чейин кошуп чыгабыз деп ойлогон болчубуз.

- Келгиле ушул силер ойлогон методго алгоритм түзүп көрөбүз.

i га санала турган сандарды беребиз, s менен ошол сандарды кошуп чыгабыз. Алгач $i=0, s=0$ болот.

$i=i+1$ Бул формула сандарды санайт.

$s=s+i$ Бул формула саналган сандарды кошот.

Бул иш $i=100$ болгонго чейин кайталанат.

Демек, белгилүү мыйзам ченемдүүлүк менен кайталануучу процесс **цикл** деп аталат.

Ушундай кайталоочу ыкмасы бар болгон алгоритмдерди **циклдик алгоритмдер** деп айтабыз.

Циклдик алгоритмдер негизинен эки түргө бөлүнөт:

1. Эсепчиси болгон циклдар (амалдарды алдын ала белгилүү болгон санга чейин иштетет)- **for**

2. Шарттуу циклдар (циклдин аймагы кандайдыр бир шартка жараша иштелет)- **while**

while цикли

«While» англис тилинен «ошондой болгон учурда» же “азырынча” деп которулат, б.а цикл (командалар блогу) берилген шартты аткарууга мүмкүн болгончо кайталана берет. Ал үчүн ар бир циклдин кадамынын башында шартты текшерүү аткарылат. Ошондуктан ал алдын ала **шарттуу цикл** деп аталат. Мындай циклдин блок-схемада кандай көрүнөрүн эстейли:

Алдын ала шарттуу цикл

while шарт:

Инструкциялардын блогу

Мисалы, **while d<10**: дегени d нын элементи 10 болгонго чейин кайталансын деген маанини берет. While операторунда (:) коюлгандан кийин цикл башталат жана кийинки сап жылышып жазылат (4 пробелге).

1-Мисал. 0 дон 10го чейинки сандарды саноо программасын түзөбүз.

$d=0$

while $d > 0$:

$d+=1$ # бул $d=d+1$ дегенди билдирет.

`print (d, end= " ")`

>>>

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

for оператору

for оператору да циклдик оператору деп эсептелет.

For- үчүн деп которулат

for оператору коюлган саптын акырына кош чекит коюлат. Ошондо кийинки сап жылдырылып жазылат. Эгер кийинки сап башынан башталса кайталоо бүткөн экендигин билдирет.

1-мисалды **for** операторунун жардамы менен түзүп көрөлү.

```
for i in range (11):
```

```
    print (i,end= " ")
```

```
>>>
```

```
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
```

`range` – диапазон (аралык)

i өзгөрмөсү (муну циклдин өзгөрмөсү деп аташат) 0 дон 11ге чейинки (11 өзү кирбейт) диапазондо (`in range`) өзгөрөт.

<pre>for i in range (1,11): print (i,end= " ") >>> 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</pre>	<p>Ал эми саноо 0ден эмес 1ден баштасак,</p>						
<pre>for i in range (1,11,2): print (i,end= " ") >>> 1 3 5 7 9</pre>	<p>1ден 10го чейинки так сандарды чыгаруу үчүн биринчи сапка «эки кадам менен» деген маанини билдирген 2 санын жазабыз:</p>						
<p>Суроо: 1ден 10го чейинки жуп сандарды чыгаруу үчүн кайсы жерде кандай өзгөрүү киргизилет?</p>							
<p>Жообу: for i in range (0,11,2):</p>							
<p>Эсептөө тескери кетсин десек, кадамдын мааниси (-) минус белгиси менен берүү керек:</p>							
<pre>for i in range (10,0,-1): print (i,end=" ") >>> 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1</pre>							
<p>1-мисал: 1ден 100гө чейинки болгон натуралдык сандардын суммасын табуучу программаны түзөлү:</p>							
<pre>i=0 s=0 while i<101: s=s+i i+=1 print('s=',s)</pre>	<pre>s=0 for i in range(1,101): s+=i # s=s+1 print('s=',s)</pre>						
<p style="text-align: center;">s= 5050 >>></p>							
<p>3. Бышыктоо : 10 мин.</p>							
<p>2-Мисал. 1ден 10го чейинки болгон натуралдык сандардын көбөйтүндүсүн табуучу программаны тузгүлө</p>							
<pre>p=1 for i in range (1,11) : p=p*i print ('p=',p)</pre>							
<p style="text-align: center;">p= 3628800 >>></p>							
<p>4. Баалоо. 3 мин.</p>							
<p>Окуучулардын иш аракетине жараша, сабак учурунда топтогон баллдарыны карап.</p>							
<p>5. Үйгө тапшырма : 2 мин.</p>							
<p>3.3 – тема. Python программалоо тили. Циклдик алгоритмдер ТАПШЫРМАЛАР 1) 1ден 100гө чейинки так сандарды кошуучу программа түз:</p>							
<p>Жыйынтыктоо: 5 мин.</p>							
<p>Рефлексия.</p>							
<ul style="list-style-type: none"> • Биздин сабактын максаты кандай болгон? • Биз ошол максатка жеттикпи? • Эгер жетпесек эмне тоскоолдук кылды? • Эгер жетсек эмне жардам берди? 							
<p>6. Жаңы сөздөр:</p>							
<p>Жаңы терминдер, сөздөр</p>	<p>Кыргызча түшүндүрмөсү.</p>	<p>Орусча сөздөр</p>	<p>Англисче сөздөр</p>	<p>While For range</p>	<p>Азырынча же ошондой болгон учурда Үчүн Аралык</p>	<p>Пока Для Диапазон</p>	<p>While For range</p>

“ 10 ” февраль -2022-жыл ОББ текшердим: <i>Аманжол</i>		“ ” -20 -жыл ОББ текшердим:	“ ” -20 -жыл ОББ текшердим:	
Предмет	Математика	6 -класс	III чейрек	№

Сабактын темасы: Рационалдык сандарды кошуу

Сабактын тиби: бышыктоо сабагы

Сабактын түрү: аралаш сабак

Сабактагы колдонулуучу усулдар жана ыкмалар: интерактивдүү, топтор менен иштөө, көрсөтмөлүүлүк, изденүүчүлүк, сүйлөмө

Сабактын формасы: слайд менен иштөө, практикалык, диалог ж.б.

Сабакта колдонулуучу каражаттар жана материалдар: окуу китеби, презентация, ак кагаз, маркер скотч, компьютер, проектор, интерактивдүү доска ж.б

Сабактын максаттары	
Билим берүүлүк	Рационалдык сандарды кошуу боюнча көнүгүүлөрдү иштөө, билим билгичтиктерди калыптандыруу
Өнүктүрүүчүлүк	Алган билимдерди калыптандырып, турмушта пайдалана билүү
Тарбиялык	Математика предметине кызыктырып, логикалык ой жүгүртүүлөрүн өнүктүрүү, бири-биринин пикирин уга билүүгө жана сыйлоого, өз оюн айта билүүгө, тактыкка, тыкандыкка үйрөтүү.

Негизги компетенттүүлүктөр: 1. Маалыматтык компетенттүүлүк 2. Социалдык коммуникативдик 3. “Өзүн өзү уюштуруу жана көйгөйлөрдү чечүү”	Предметтик компетенттүүлүктөр: 1. Эсептөөчүлүк (ПК1) 2. Аналитикалык-функционалдык (ПК2) 3. Көрсөтмөлүү-образдуулук (ПК3) 4. Статистикалык-ыктымалдуулук(ПК4)
--	--

Сабактын жүрүшү: этаптары

1. Уюштуруу: (2 мин.)

Мугалим: саламдашуу, окуучулардын сабакка болгон даярдыгын текшерүү, журнал боюнча жоктоо, мотивация берүү

Окуучулар: саламдашуу, жагымдуу маанай менен сабакка көңүл бөлүп, математика сабагына керектүү окуу куралдарын даярдоо

2. Өтүлгөн теманы кайталоо: (5-6мин)

Мугалимдин иш-аракети: окуучуларга өтүлгөн тема боюнча суроолорду, тапшырмаларды берүү.

Суроолор :

1. Натуралдык сандар деп кандай сандардын көптүгүн айтабыз?
2. Бүтүн сандардын көптүгү?
3. Рационалдык сандардын көптүгү?
4. Оң сандар менен терс сандардын суммасын кандай табабыз?
5. Карама–каршы сандардын суммасы?
6. Терс сандардын суммасын кантип табабыз?

Рационалдык сандарды салыштыргыла (оозеки иштөө)

$$-4\frac{7}{9} < -4\frac{5}{9}$$

$$-3\frac{2}{3} > -9,6$$

$$-1,6 < -0,6$$

$$-15 < -14$$

$$-8,7 < -7,8$$

$$0 > -40$$

3. Топторго бөлүштүрүү: доскада ватманда чапталып турган стикерлерди алган боюнча бөлүнүшөт. Стикерлердин бетинде **N,Z,Q** тамгалары жазылган.

1-топ: Натуралдык сандар (**N**)

2-топ: Бүтүн сандар (**Z**)

3-топ: Рационалдык сандар (**Q**)

4. Көнүгүү иштөө: Окуу китеби: 119-бет, №472

$$1. -\frac{3}{5} + 4,6 = (-0,6) + 4,6 = -4$$

$$2. -0,4 + \frac{4}{15} = \left(-\frac{4}{10}\right) + \frac{4}{15} = -\frac{12}{30} + \frac{8}{30} = -\frac{4}{30} = -\frac{2}{15}$$

$$3. -3\frac{1}{2} + (-0,26) = -3,5 + (-0,26) = -3,76$$

$$4. \frac{37}{100} + (-5,4) = 0,37 + (-5,4) = -5,03$$

$$5. \frac{1}{6} + (-0,5) = \frac{1}{6} + \left(-\frac{5}{10}\right) = \frac{5}{30} + \left(-\frac{15}{30}\right) = -\frac{10}{30} = -\frac{1}{3}$$

Таблицаны толтургула:

<i>a</i>	5,4	3,75	-1,5	12,1
<i>b</i>	-1,4	-1,75	9,5	-0,1
<i>a+b</i>	<i>Б</i>	<i>с</i>	<i>x</i>	<i>m</i>

<i>a</i>	-4,9	-6,41	27,6	14,7
<i>b</i>	4,9	3,41	-18,6	-14,7
<i>a+b</i>	<i>a</i>	<i>p</i>	<i>m</i>	<i>a</i>

<i>a</i>	56,3	-5,6	54,2	-25,5
<i>b</i>	-41,8	3,21	-54,2	5,5

$a+b$	y		a	n
-------	-----	--	-----	-----

Таблицанын чечмелениши:

4	-3	0	8	9	0	2	14,5	20	12	0
Б	Р	А	Х	М	А	Г	У	П	Т	А

Тарыхый маалымат:

БРАХМАГУПТА

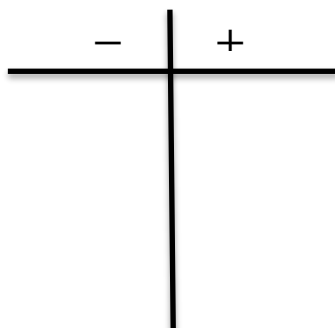
- ☞ *ИНДИЯЛЫК ОКУМУШТУУ. МАТЕМАТИК ЖАНА АСТРОНОМ (VII К.)*
- ☞ *ОҢ ЖАНА ТЕРС САНДАРДЫ БИРИНЧИЛЕРДЕН БОЛУП КОЛДОНГОН.*
- ☞ *ОҢ САНДАРДЫ АЛ «МУЛК» (ИМУЩЕСТВО), ТЕРС САНДАРДЫ «КАРЫЗ» ДЕП АТАГАН.*

КОШУУНУ АТКАРГЫЛА: (бышыктоо үчүн көнүгүүлөр)

1. $-46 + (-18) = -64$
2. $-8 + (-12) = -20$
3. $-144 + (-56) = -200$
4. $-6,4 + (-3,6) = -10$
5. $-5,8 + (-1,8) = -7,6$
6. $-3,74 + (-1,74) = -5,48$
7. $-1\frac{2}{5} + (-2,8) = -4,2$
8. $-2,6 + (-1,2) = -3,8$
9. $-1 + (-0,39) = -1,39$

БЫШЫКТОО: “Т” схемасын пайдаланып, өтүлгөн сабак боюнча пикирлерин жазышат. Буга чейин билгендерин жана жаңы алган маалыматтарын жазышат.

(-) билгендери, (+) жаңы алган маалыматтары.

БААЛОО: Баалоо- окуучулардын топ менен иштеп алган баллдары жана жекече алган баллдары, сан түз сызыгында координаталар аркылуу белгиленип, жыйынтык чыгарылат. Аны ар бир топтун лидерлери белгилеп турат.

ҮЙ ТАПШЫРМА:

§7. ТЕМА: 7.2 окуп келүү

№ 473, 119-БЕТ. Эсептөө жолу менен таблицаны толтуруу

Кыргыз тили

Классы	5				
Күнү	21.01.2022				
Текшерилди					

Сабактын темасы: Антонимдер

<p>Негизги компетенттүүлүктөр:</p> <p>Тилдик компетенттүүлүк - карама-каршы маанидеги сөздөр жөнүндө түшүнүк алышат; - бирдей уңгулуу жана ар башка уңгулуу антонимдерди түшүнөт.</p> <p>Кептик компетенттүүлүк - сүйлөө кебинде антонимдерди колдоно алышат; - сүйлөмдөрдөн, тексттерден антонимдерди таба алат.</p> <p>Маданий компетенттүүлүк - кеп маданиятына ээ болот; - адабий тилдин ченемине ылайык туура сүйлөөгө калыптанат.</p>		<p>Сабактын тиби: жаңы билимди берүү сабагы</p> <p>Сабактын методу: проблемалык жана интерактивдүү методдор</p> <p>Сабактын жабдылышы: антонимдер сөздүгү, дидактикалык карточкалар, методикалык колдонмолор, ватман, маркер ж. б.</p>
№	Сабактын максаттары	Көрсөткүчтөр
1	<i>Билим берүүчүлүк:</i> антонимдер жөнүндө түшүнүк алышат;	а) карама-каршы мааниде айтылган сөздөрдүн антоним экендигин түшүнүп билсе;
2	<i>Өнүктүрүүчүлүк:</i> окуучулардын логикалык ойлоосун өстүрүү менен бирдей уңгулуу жана ар башка уңгулуу антонимдерди үйрөнүшөт;	б) антонимдер өз ара бирдей уңгулуу жана ар башка уңгулуу антонимдер деп бөлүнөрүн үйрөнсө;
3	<i>Тарбиялык:</i> топтордо иштөөдө бири-биринин оюн угуп, өз ара түшүнүүгө тарбияланышат.	в) топтордо иштөөдө бири-бирин сыйлап, өз ара түшүнүшсө;

Сабактын жүрүшү

Сабактын этаптары	Убактысы	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучунун ишмердүүлүгү	Компет-гү	Баалоо
1. Уюштуруу.	3 мин.	Сабактын темасын, максатын айтат жана түшүндүрөт.	Окуучулар сабактын темасын, максатын угат жана түшүнөт		Текш.чү, нег.де баа.кал. чу баа
3. Жаңы теманы түшүндүрүү	5-7 мин.	Карама-каршы мааниде айтылган сөздөр антонимдер деп аталат. Ал грек тилинин anti (каршы) жана anata (ат) деген сөзүнөн алынган. Антонимдер өз ара ар башка уңгулуу жана бирдей уңгулуу болуп экиге бөлүнөт.	Окуучулар тема боюнча билгендерин эркин айтып бере алышат. Мугалим тема боюнча сүйлөп жатканда кунт		

		<p>Мисалы: ар башка уңгулуу антонимдерге күн-түн, катуу-жумшак, батыш-чыгыш, кең-тар, баатыр-коркок, калп-чын ж. б. кирет. Бирдей уңгулуу антонимдерге абийирдүү-абийирсиз, адептүү-адепсиз, алдуу-алсыз, тааныш-бейтааныш ж. б. кирет.</p> <p>Демек, өз ара бири-бирине карама-каршы турган, бирок бири-бири менен мамилелеш түшүнүктөрдү туюнткан сөздөр антонимдер деп аталат. Мисалы: оң-сол, жакшы-жаман, бийик-жапыз, ысык-суук, оору-соо, мурун-кийин, дос-душман, күн-түн, дос-душман, кел-кет ж. б. каршы болушу алардын ортосунда таптакыр байланыш, катыш жок деген сөз эмес, тескерисинче, белгилүү бир жалпылыкка ээ болгон сөздөр гана бири-бирине карама-каршы боло алышат.</p>	<p>коюп угушат. Көнүгүүлөрдү туура жазышат. Мисалдарды келтиришет. Сүйлөмдөрдү түзүшөт.</p>			
4. Жаңы теманы бышыктоо.	7-10 мин.	<p>Китебиндеги 306-көнүгүүдө берилген ырды окуп, антонимдерди таап, анын кайсы түрү экенин аныкташат. 307-көнүгүү оозеки аткарылып, берилген сүйлөмдөрдөгү, кара тамга менен жазылган сөздөрдүн маанилерин аныкташат маанилерин таап, жазышат.</p>	<p>Окуучулар көнүгүүлөрдү жазышат.</p>			
5. Тема боюнча тыныгуу.	5 мин.	<p>Окуучулар тыныгуу көнүгүүлөрдү жасашат</p>	<p>Окуучулар тыныгуу көнүгүүлөрдү жасашат</p>			
6. Сабакты жыйынтык - тоо	5 мин.	<p>Антонимдер ар башка уңгудан жана бир эле уңгудан да болушу мүмкүн. Ар башка уңгудан туруп, лексикалык жактан карама-каршы мааниде болгон сөздөр ар башка уңгулуу антонимдер деп аталат. Мисалы: күн-түн, катуу-жумшак, калп-чын, батыш-чыгыш, кең-тар ж. б. Мында карама-каршылык сөздөрдүн лексикалык мааниси аркылуу берилип жаткандыктан, антонимдин бул түрүн лексикалык антонимдер деп аташат.</p>	<p>Окуучулар суроолорго жооп берүү менен сабактарын жыйынтыкташат.</p>			
7. Үйгө тапшырма	3 мин.	<p>308-көнүгүү</p>				

Мөөнөтү: 14.12.2021 ж

Сабактын темасы : Убакыт .

Сабактын тиби : аралаш

Сабактын жабдылышы : доска ,бор, слайд, көчүрмөлөр

Сабак аралык байланыш : кыргыз ,орус , англис , кытай тилдери.

№	Сабактын максаты	Мазмуну	Көрсөткүчтөр
1	Билим берүүчүлүк	Окуучулар жапон тилинде убакыттын айтылышы, жөнүндө маалымат алышат .	сүйлөм түзө алышса, өз ара пикир алмашууда колдоно билишсе
2	Өнүктүрүүчүлүк	Сүйлөмдөрдү түзүп ,окуп которуп беришет . Бири биринин суроолоруна жооп берип , жапон тилинде баарлашуу көндүмдөрүн арттырышат ,	Жазып окуп которо алышса
3	Тарбиялык	Суроо берип жана аларга жооп берип жатып бири-биринин оюн угуп ,сыйлашууга үйрөнүшөт	Бири –бирин уга билишсе .

Сабакта төмөнкүдөй компетенттүүлүктү калыптандырышат

№	Негизги компетенттүүлүк	Күтүүлүүчү натыйжа	Предметтик компетенттүүлүк	Күтүүлүүчү натыйжа
1	Маалыматтык	Учур чак , өткөн чак кандай колдонулаарын, грамматикалык өзгөрүүлөрүн билишет.	Угуп түшүнүү	Өтүлгөн сөздөрдүн маанисин билишет , өз алдынча көргөн ,видео , аудио материалдарды угуп түшүнө алышса
2	Социалдык коммуникативдик	Жапон тилинде чактарды кыргыз тилинен айрамасын билишет, жашоодогу ар кандай кырдаалда колдоно алышат	Жазып , окуп түшүнүү	Темага байланыштуу сөздөрдү жаза жана окуй билишсе.
3	Өзүн өзү өнүктүрүү, көйгөйлөрдү чечүү	Өтүлгөн грамматиканы колдонуп сүйлөшө алышат	Сүйлөшүү	Текстти окуп түшүнүшөт жана кайтарым байланыша алышат

Сабактын жүрүшү:

убакыт	Мугалимдин иш аракети	Эмне колдонулат	окуучулардын иш аракети
3мүн	Уюштуруу: саламдашуу , жоктоо, жагымдуу маанай түзүү.		Бири бири менен саламдашып жакшы сөздөрүн айтышат
5мүн	Сабактын темасын жана максаты менен тааныштыруу. Өткөн сабакты кайталоо	Түстүү кагаздар,	Сабактын максаты менен таанышат. Өтүлгөн тема боюнча суроолого жооп беришет.
5мүн	Сөздөрдү угуп маанисин айтуу, доскага жазуу	көчүрмө	Жаны сөздөрдү дептерге жазып кайталашат .
8мүн	Слайдды көрсөтүп сөздөрдү айтылышын маанисин жана жазылышын үйрөтүп, кайталатуу.	Power point	Слайд менен иштешет, слайддагы жансоолорго түшүнүшөт.
17мүн	Өтүлгөн темага көнүгүү иштетүү.	Көчүрмө, сүрөттөр	Берилген көнүгүүнү иштешет
4мүн	Кана балдар бүгүн эмнени үйрөндүк . (Окуучуларды баалоо.)	Көчүрмө, сүрөт	Суроолорго жооп берип ,сүйлөмдөрдү түзүшөт .
3 мүн	Тапшырма берүү	көчүрмө	Күндөлүккө жазышат

unusu, Herf

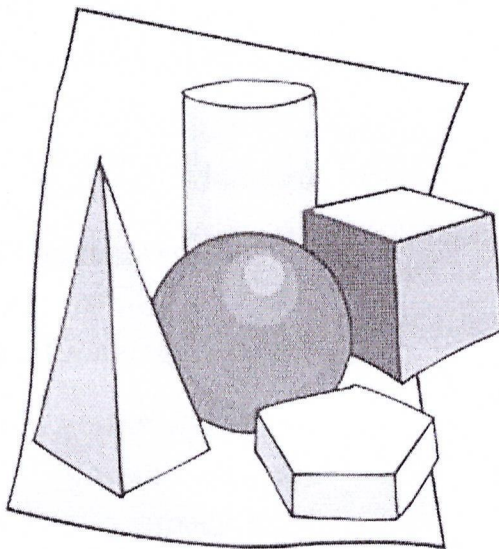
クラス:ジュニア	授業担当者:	日時: 20 年 月 日 ( )	: ~ :
今日の CAN-DO :			
使用教材:『まるごと・日本のことばと文化』第3課			
時間	教授活動	具体的内容	
5分	あいさつ、出席		
2分	① イントロダクション	PPT 1	これは何ですか。好きな食べ物は何ですか。日本の食べ物で知っているものがありますか。何が好きですか。
7分	② 今日のCANDO	PPT 2 WST (can-do)	今日の授業で日本の食べ物について知り、好きな食べ物について話せるようになりましょう。
7分	③ 知っていますか?	PPT 3	(食べ物) この中で何が好きですか。何がきらいですか。好き・嫌いを聞く
3分	④ タスクと活動	PPT 4-7 PPT 8 PPT 9 PPT 11-15	では、これは日本語でなんと言うか見てみましょう。 絵を見ながら T が言う→S がリピートする ① みんなで「肉、魚、野菜、果物、卵、パン、ご飯」T-S 全員 ② 1人ずつ T-S1, TS2.. T:「私は魚が好きです。」 Sに一人ずつ言わせる。 T:「私は魚が好きです。アイゲリームさんは何が好きですか。」 (みんなに聞く) T:「何が好きではありませんか。」Sが答える T:「私は卵は好きじゃないです。」Sに一人ずつ言わせる ※飲み物についても↑と同じく 飲み物一(コーヒー、紅茶、牛乳、お茶、ジュース、水)
5分	⑤ 理解確認	PPT 16 WST(会話)	お互いに聞いてみましょう A:何が好きですか。 B:肉が好きです。 A:魚は? B:魚は好きじゃないです。(魚も好きです) ※(飲み物についても同じく)
10分	⑥ 練習しましょう	PPT 17-20 WST(表) PPT 19-22 WST(会話)	これはロシア語でどう数えますか。日本語でどうか見てみよう。 (ひとつ、ふたつ、みつ、ハンバーガー、チーズバーガー、 ください、いらっしやいませ) では、注文してみましょう。モデル会話を見ながら練習する。 Tが店員役でSが注文する。
7分	⑦ できましたか?	PPT21	これはキルギスのどんな料理に似ていますか。(日本料理の紹介)
2分	⑧ 評価しましょう!	PPT22 WST (can-do)	

А.Каниметов атындагы №1 жалпы билим берүүчү гимназия-интернаты

Бексаян
Золура

«Жаратылыш математиканын тили менен
сүйлөйт»

Математикалык конкурс

Мугалим : Ырысмамбетова К.К

Математикалык конкурс

Конкурстун максаты:

- а) Окуучулардын математикага болгон кызыгуусун арттыруу;
- б) Кызыктуу маселелерди өз алдынча чечүүгө үйрөтүү, логикалык ой жүгүртүүсүн өстүрүү;
- в) Алган билимдерин турмушта пайдалана билүүгө, чечкиндүүлүккө, биримдикке жана топ менен биргеликте иштөөгө, бирин-бири сыйлоого тарбиялоо.

Жабдылышы: Стенгазета, эмблема, крассворд, кызыктуу оюндар, батмандар, маркерлер.

Жүрүшү: Уюштуруу

Конкурс төмөнкүдөй иш план боюнча жүргүзүлөт:

1. Саламдашуу аземи.
2. Жалпы командага суроолор.
3. Кызыктуу оюндар.
4. Күтүлбөгөн суроолор.
5. Крассворд.
6. Тарыхый маалыматтар.
7. Жыйынтыктоо.

1. Саламдашуу аземи.

Алып баруучу: Мектебим менин мурасым,
Мектепте он жыл турасын,
Чырпык болуп киресиң,
Чынар болуп чыгасың.

Билимиң менен озосуң,
Мекенге салым кошосуң.
Акылың менен жаркыган
Келечекти тососун.

Саламатсыздарбы, урматтуу билим кени болгон агай-эжелер, келечек ээлери болгон окуучулар. Сиздерди бүгүнкү “Жаратылыш математика тили менен сүйлөйт” аттуу кечибизге кош келипсиздер!

Жаштыктын оту бий дейсиң
Билбеген аны ким дейсиң
Кечибизди ачуу үчүн
Таланттуу кыз жигиттер танго бийин бийлесин.

(Кечени бий менен ачып алгандан кийин катышуучу командалар сахнага чакырылыт. Командалар саламдашып, командасынын атын жактап беришет.)

2. Жалпы командага суроолор.

Мында ар бир командага 5тен суроо берилет, ар бир туура жооп үчүн команда 2 упайга ээ болот

Алып баруучу: Билим кенин ачуу үчүн

Татаалдашкан суроо келет.

Ойлонушуп, акылдашып,

Команда менен жооп беришет.

Суроолор:

1. Теңдештик деп эмнени айтабыз? (Теңдеш барабар туюнтмалардан түзүлгөн барабардык-теңдештик деп аталат)
2. . 9 цифрасынын сол жагына жана оң жагына бирдей цифра жазгыла. Пайда болгон үч орундуу сан 7ге бөлүнгүдөй болсун. (595)
3. Эки сандын көбөйтүндүсү жана тийиндиси кайсы убакта барабар болот? (Көбөйтүүчүлөрдүн бири жана бөлүүчү 1 саны болгон учурда).
4. Кайсыл учурда 2 санын көрүп, биз 10 деп айтабыз? (Саатта минутаны көрсөткөн жебеси 2ни көрсөткөндө).
5. Идиштен 5л жана 3л банкалардын жардамы менен кантип 1л сүттү бөлүп алууга болот? (3л банкага сүт алып 5л банкага куябыз, андан соң кайра 3л банкага сүт алып, 5л банкага куйганда 3л банкада 1л сүт калып калат)
6. Асандын чөнтөгүндө 3 темир акча: 10сом, 5сом, 8сом бар. Ал кайсы суммаларды так төлөй албайт? (1-2-3-4-6-7-9-11-12-14-16-17с).
7. 1; 2; 3; 5; 7; 11; 13; *; *; *; 29 удаалаштыгы берилген. «*»нын ордуна тиешелүү сандарды койгула? (17; 19; 23).
8. Бардык цифралардын көбөйтүндүсү канчага барабар? (0).
9. Кандай учурда барабарсыздык белгиси карама – каршы белгисине өзгөрөт? (Барабарсыздыктын эки жагын тең бир эле терс санга көбөйтсөк)
- 10.Кандай эки сандын суммасы, көбөйтүндүсү жана тийиндиси – 0.5ке барабар? (0.5 жана -1)

3. Кызыктуу оюн

Шарты: эки командадан бирден окуучу чыгат. Алар көзүдөрүн байлап атайын доскага илинген батмандарга геометриялык фигуралардын сүрөттөрүн тартышат. Ким канча фигураны тарткандыгына жараша баа берилет. Ал эми команданын башка мүчөлөрү информатика сабагына байланыштуу болгон

сөздөрдүн синонимдерин табышат. Аларга дагы канча сөз тапса ошончо балл берилет.

Синоним сөздөрдү белгиле:

1. Автокоррекция	1. Монитор
2. Аргумент	2. Столбец
3. Арифметическое выражение	3. Гистограмма
4. Дизъюнкция	4. Пиктограмма
5. Каталог	5. Параметр
6. Колонка	6. Web- страница
7. Дисплей	7. Папка
8. Значок	8. Автозамена
9. Сайт	9. Логическое сложение
10. Столбчатая диаграмма	10. Формула

4. Күтүлбөгөн суроолор

Мында команданын ар бир мүчөсүнө бирден суроо берилип, ага жооп берүү үчүн 30 секунда убакыт берилет.

Алып баруучу:

Бат таппасаң упай албай
Командалар жеңилет
Күтүлбөгөн бул суроо ар бирине берилет,
Ойлонууга окуучу 30 секунда берилет.

Суроолор:

- 1) 1000гр пакта оорбу же 1 кг темир? (бирдей)
- 2) 2 тар бурчтуу тик бурчтук болобу? (жок)
- 3) Бөлмөдө 15 шам бар, анын жетөөсүн өчүрүп салса, бөлмөдө канча шам калат? (15)
- 4) Чекистин 1- координатасы? (абсцисса - Ох)
- 5) Эгерде сутканын калган бөлүгү өткөн бөлүгүнөн 2 эсе көп болсо, азыр саат канча? (саат 8)
- 6) 7 – 9 – кластардын Геометрия окуу китебинин автору? (И.Б.Бекбоев, А.А.Бөрүбаев, А.А.Айылчиев)
- 7) Санды жазуудагы цифранын орду? (разряд)
- 8) Төрт бурчтуктун бир бурчун кесип салса, канча бурч калат? (5)
- 9) Өсүмдүккө да, теңдемеге да тиешелүү болгон сөз? (тамыр)
- 10) Сизге таандык, бирок аны башка адамдар көп колдонот? (аты)
- 11) Самолет Бишкектен Баткенге чейин 1 саат 20 минутада барат, кайра келгенде 80 минутада келет. Эмне үчүн? (1саат20мин.=80мин.)

12) Тик бурчтуктун карама-каршы чокуларын туташтырган түз сызык? (диоганал)

5. Крассворд.

Эки командага тең окшош эки крассворд берилип, анын жандырмагын табуу үчүн 5 минута убакыт берилет.

							2						3	
							м						п	
							е						а	
	1													
4	п	Е	р	п	е	Н	д	и	к	у	л	я	р	
	р						и			9			а	
5	ш	о	О	л	а								л	
	п												л	
	о				8						х		е	
					т						о		л	
6	п	р	О	ц	е	н	Т				р		о	
	ц				г						д		г	
7	б	и	С	с	е	к	Т	р	и	с	а		р	
	я				р								а	
					е								м	
					к								м	
									10	к	ы	л	ы	м
													м	

Алып баруучу: Баш катырма суроолордун

Жандырмагын табабыз

Туура жоопту билсенер

Бат толтуруп салабыз.

1. Эки катыштын барабардыгы?
2. Тең капталдуу үч бурчтуктун негизине жүргүзүлгөн перпендикуляр?
3. Карама-каршы жактары барабар жана параллель болгон төрт бурчтук?
4. Тик бурч боюнча кесилишүүчү эки түз сызык?
5. Жарым түз сызык...
6. Сандын жүздөн бир бөлүгү?
7. Бурчтун чокусунан чыгып, аны тең экиге бөлүүчү шоола?
8. Тегиздиктин айлана менен чектелген бөлүгү?
9. Айлананын каалагандай эки чекитин туташтыруучу кесинди?
10. 100 жыл?

6. Тарыхый маалыматтар:

Алып баруучу: Катылган сырды ачалы

Кадамдап алга басалы

Катылган өткөн жолубуз,
Тарыхты бирге казалы.

(Ар бир командадан 1ден катышуучу чыгып математиктердин өмүр баяны же белгилүү математикалык ачылыштардын келип чыгышынын тарыхы жөнүндө маалыматтарды беришет. Айтылган маалыматтар калыстар тарабынан бааланат)

7. Жыйынтыктоо.

Жогорудагы план боюнча аткарылган тапшырмаларга карата топтогон упайлары боюнча эки команданын жеңүүчү жана жеңилүүчү топторун аныктап, жеңген командага диплом тапшырылат. Конкурстун бардык катышуучуларна белектерди берүү менен конкурсту жыйынтыктоого болот.

Классы: 7-б класс

Предмети: Алгебра

Сабактын темасы: Көп мүчө жана анын стандарттуу түрү

Сабактын максаты:

Билим берүүчүлүк. Көп мүчөнүн аныктамасын айтып беришет, мисалдарды келтиришет.

Көп мүчөнүн окшош кошуучуларын айтып беришет жана стандарттуу түрдө айта алышат.

Өнүктүрүүчүлүк к. Максаты:

Көп мүчө жөнүндө билимдерди кеңеет, өз алдынча көнүгүүлөрдү иштөө көндүмдөрүн калыптандырышат.

Тарбиялык максаты:

Топтордо иштөө менен толеранттуу жана коммуникативдуу болушат. өзүн-өзү жана бирин-бири баалай алышат.

Көрсөткүчтөр:

Эгерде бир мүчөнүн аныктамасын билишсе жана мисал келтире алышса;

Бир мүчөнүн стандарттуу турун жаза алышса;

Бир мүчөнүн даражасын айта алышса;

Көп мүчөнүн окшош кошундууларын көрсөтө алышса; көп мүчөнүн даражасын айта алышса; жана стандарттуу түрдө жаза алышса;

Өз алдынча мисалдарды чыгара алышса;

Топто иштөөдө биринин оюн бири уга билишсе, тил табышып жыйынтык чыгара алышса, өзүлөрүн жана бирин-бири баалай алышса;

Материалдар:

- Окуу китеби;
- Таратылуучу материалдар (ватман, маркер, түрдүү кагаздар)
- Карточкалар;
- Таблицаалар;

Сабакка обзор:

- Уюштуруу этабы;
- Таяныч билимдерин актуалдаштыруу жана аларды коррекциялоо;
- Жаңы билимге ээ болуу;
- Алган билимдерин бышыктоо;
- Сабакты жыйынтыктоо, баалоо;
- Үй тапшырмасы тууралуу маалымат;

Сабактын процесси:

- Уюштуруу этабы;
- Таяныч билимдерин актуалдаштыруу жана аларды коррекциялоо;

Үй тапшырмасын текшерүү:

«Бир мүчөнүн жана анын стандарттуу» түрү деген темага кластер түзүү.
(окуучулар презентация жасашат)

Озеки суроо:

- 1) Жакындатылган маанинин абсолюттук катасын тапкыла.
- 2) Жакындатылган маанинин салыштырмалуу катасынын аныктамасын айтып бергиле?
- 3) Бир мүчө деп эмнени айтабыз жана ага мисал келтиргиле?
- 4) Бир мүчөнүн стандарттуу туру деп эмнени айтабыз?
- 5) Бир мүчөнүн даражасы деп эмнени айтабыз? Мисал келтиргиле.
- 6) Үйдөн бир мүчөлөргө карата кластер түзүп келүү (тапшырманы текшерүү, ар бир окуучу айтып берет).

▪ Жаңы билимге ээ болуу:

- 1) Практикалык иш.

Ар бир окуучу дептерлерге 2ден, 3төн бир мүчөнү жазгыла, ортосуна «+» белгисин койгула:

$$4xy + 5x^2y^2 + 3x$$

Силер кандай туюнтманы алдынар?

Бир мүчөнүн суммасын алдык, анда булар **көп мүчө** деп талат.

Аныктама:

Бир мүчөлөрдүн суммасы көп мүчө деп аталат. Көп мүчөнү түзгөн бир мүчөлөрдү көп мүчөнүн суммалары деп аталат.

Эгерде көп мүчө эки мүчөдөн турса, аны эки мүчө деп аталат.

$$5a^2b + 2 + 4ab - 3a^2b - 7$$

Көп мүчөсүндө $5a^2b - 3a^2b$ мүчөлөрү окшош кошуучулар деп аталат. Көп мүчөдөгү окшош кошуучуларды көп мүчөнүн окшош мүчөлөрү деп, ал эми көп мүчөдөгү окшош кошуучуларды жыйноо көп мүчөнүн окшош мүчөлөрдүн окшош кошуучуларын жыйноо деп аталат.

1-мисал:

$5a^2b + 2 + 4ab - 3a^2b - 7 = (5a^2b - 3a^2b) + 4ab + (2 - 7) = 2a^2b + 4ab - 5 = (5a^2b - 3a^2b) + 4ab + (2 - 7) = 2a^2b + 4ab - 5$ көп мүчөнүн ар бир мүчөсү стандарттуу түрдөгү бир мүчө болот жана бул көп мүчөлөр окшош мүчөлөр жок, мындай көп мүчөнү **стандарттуу түрдөгү мүчөлөр** деп аташат.

$8xy + 6x^2y^3 - 9$ көп мүчөлүүнүн мүчөлөрү экинчи, бешинчи жана нөл даражадан бир мүчөлөр болушат. Бул даражалардын эң чоңун көп үн даражасы деп аташат.

Стандарттуу түрдөгү көп мүчөнүн даражасы деп, андагы бир мүчөнүн даражаларынын эң чоңун аташат.

2-мисал: $3a^4 + 8ab - 2a^4 - a^4 + 5b = (3a^4 - 2a^4 - a^4) + 8ab + 5b = 8ab + 5b$ даражасы экиге барабар, анда бул көп мүчөнүн даражасы экиге барабар.

■ **Алган билимдерин бышыктоо:**

А) жекече иштөөдөн топтор менен иштөөгө өтүлөт..

Б) карточканын өңү боюнча үч топко бөлүнүп иштешет да, презентация жасашат.

Презентацияда:

- 1) Көп мүчөнүн канча кошулучуусу бар
- 2) Көп мүчөнүн канча окшош кошулуучусу бар
- 3) Көп мүчөнүн стандарттуу жазылышы
- 4) Көп мүчөнүн даражасы

Карточка №1

- 1) Көп мүчөнүн ар бир мүчөсүн атагыла:

$$-6x^4 + y^3 - 5a + 11$$

- 2) Көп мүчөнүн окшош мүчөлөрүн жыйнагыла:

$$12ab^2 - b^2 - b^3 - 6ab^2 + 3a^2b - 5ab^2 + 2b^3 =$$

Карточка №2

- 1) Көп мүчөнүн ар бир мүчөсүн атагыла:

$$25ab + ab^2 - a^2b + 8a - 7$$

- 2) Көп мүчөнүн окшош мүчөлөрүн жыйнагыла:

$$3x^4 - 5x + 7x^2 - 8x^4 + 5x =$$

Карточка №3

- 1) Көп мүчөнүн ар бир мүчөсүн атагыла:

$$3x^2 + \frac{1}{4}xy + 0,25y^2 + x + 2,5$$

- 2) Көп мүчөнүн окшош мүчөлөрүн жыйнагыла:

$$2a^3 + a^2 - 17 - 3a^2 + a^3 - a - 80 =$$

Китеп менен иштөө:

1-топко: №621 Көп мүчөнүн маанисин тапкыла:

А) $x = -10$ болгондогу

$$\begin{aligned} & 5x^6 - 3x^2 + 7 - 2x^6 - 3x^6 + 4x^2 \\ & = (5x^6 + 2x^6 - 3x^6) + (4x^2 - 3x^2) + 7 = x^2 + 7 \\ & (-10)^2 + 7 = 100 + 7 = 107 \end{aligned}$$

2-топко: №621

Б) $a=-3, b=2$ болгондогу $4a^2b - ab^2 - 3a^2b + ab^2 - ab + 6 = (4a^2b - 3a^2b) + (ab^2 - ab^2) - ab + 6 = a^2b - ab + 6$

$$(-3)^2 \times 2 - (-3) \times 2 + 6 = 18 + 6 + 6 = 30$$

3-топко: №623 $x=0; -2; 3; 4$; болгондогу $2 \times 0^2 + 1 = 1; 2 \times (-2)^2 + 1 = 8 + 1 = 9; 2 \times 3^2 + 1 = 18 + 1 = 19; 2 \times (-4)^2 + 1 = 33$

Жообу: 1;9;19;33.

Сабакты жыйынтыктоо:

- 1) Көп мүчөнүн аныктамасын айтып бергиле?
- 2) Көп мүчөнүн стандарттуу түрү деген эмне?
- 3) Көп мүчөнүн окшош кошуучулары деген эмне?
- 4) Көп мүчөнүн даражасы деген эмне?
- 5) Көп мүчөнү турмушта колдонулушу?

Окуучулар билимин баалоо 139-140-беттер.

Үйгө тапшырма: §9, 24-пункт.

№618, №620 мисалдарды чыгарып келүү. 142-бет.

Бекитемин: ОТИ завуч			
Жылдары	2020-2021	2021-2022	2022-2023

9 – класс. Предмети: Кытай тили

Сабактын темасы: 现在几点? Саат канча болду?

Сабактын тиби: Жаңы сабакты өздөштүрүү.

Колдонулуучу усулдар:

Баалоо усулдары:

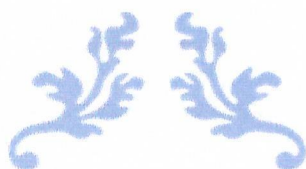
Сабактын жабдылышы: Бул сабакта түстүү маркерлер, сүрөттөр, карточкалар, магниттүү доска колдонуу, слайд жана телевизор көрсөтүү.

Сабактын максаттары:	Күтүлүүчү натыйжалар:
Билим берүүчүлүк: Окуучулар кытай тилинде сааттарды айтканды үйрөнүшөт, минута секунда жана убакытты сурап жана жооп бере алышат.	
Өнүктүрүүчүлүк: Окуучулар алган теориялык билимдерин практикада да колдоно алышат, сүйлөп убакытты сурап кете алышат, кытай тилиндеги убакытты бөлүнүүсүн окуп билишет.	
Тарбиялык: Окуучуларды ыймандуу болууга, жоопкерчиликтүүлүккө, бири-бирин сыйлоого, өзүнүн оюн так айтууга тарбия берүү.	

Негизги компетенттүүлүк:	Предметтик компетенттүүлүк
Маалыматтык компетенттүүлүк	Сүйлөөдөгү компетенттүүлүк:
Социалдык компетенттүүлүк	Тилдеги компетенттүүлүк
Өзүн өзү уюштуруу жана көйгөйдү чечүү компетенттүүлүгү	Маданияттуулук компетенттүүлүгү

№	Сабактын этаптары	мин	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучулардын ишмердүүлүгү
1	Уюштуруу		Кытайча саламдашуу, окуучулардын сабакка катышуусун текшерүү, жагымдуу маанай түзүү, үй тапшырма текшерүү.	
2	Өтүлгөн материалды өздөштүрүүсүн аныктоо үчүн кайтарым байланыш			
3	Сабактын максаты жана күтүлүүчү натыйжа. Жаңы темага окуучуларды мотивациялоо, мээ чабуулу.		Жаңы теманы түшүндүрүүдөн алдын өтүлө турган теманы эки же үч жолу окуу, себеби ар бир окуучунун угуу жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу жана угуу сезимин көндүрүү, андан соң жаңы кездешкен сөздөрдү доскага жазып берүү жана сүрөттөрдөгү жазууларды чогуу кайталоо, кытай тилинги учур чак этишинин	

			жактарга, роддорго жана түрлөргө карата бөлүнүүсүн которуп берүү, аларга көнүгүүлөрдү иштөө жана аларга сүйлөм түзүү.	
4	Билимдерди практикада колдонуу жана билгичтик көндүмдөргө ээ болуу.		Окуучулар алган теориялык билимдерин практикада да колдоно алышат, сүйлөп кете алышат.	
5	Кайтарым байланыш жана окуучулардын билгичтиктерин бышыктоо.			
6	Баалоо жана рефлексия		Окуучулардын сабакка катышканына жана аракет кылганына карап билимин баалоо.	
7	Жыйынтыктоо жана үй тапшырмасы		Көнүгүүлөрдү иштөө жана өтүлгөн темадан пайда болгон жаңы сөздөрдү толук жаттап келүү, кытай тилиндеги сүйлөшүшөт суроо жооп айтыша алышат.	

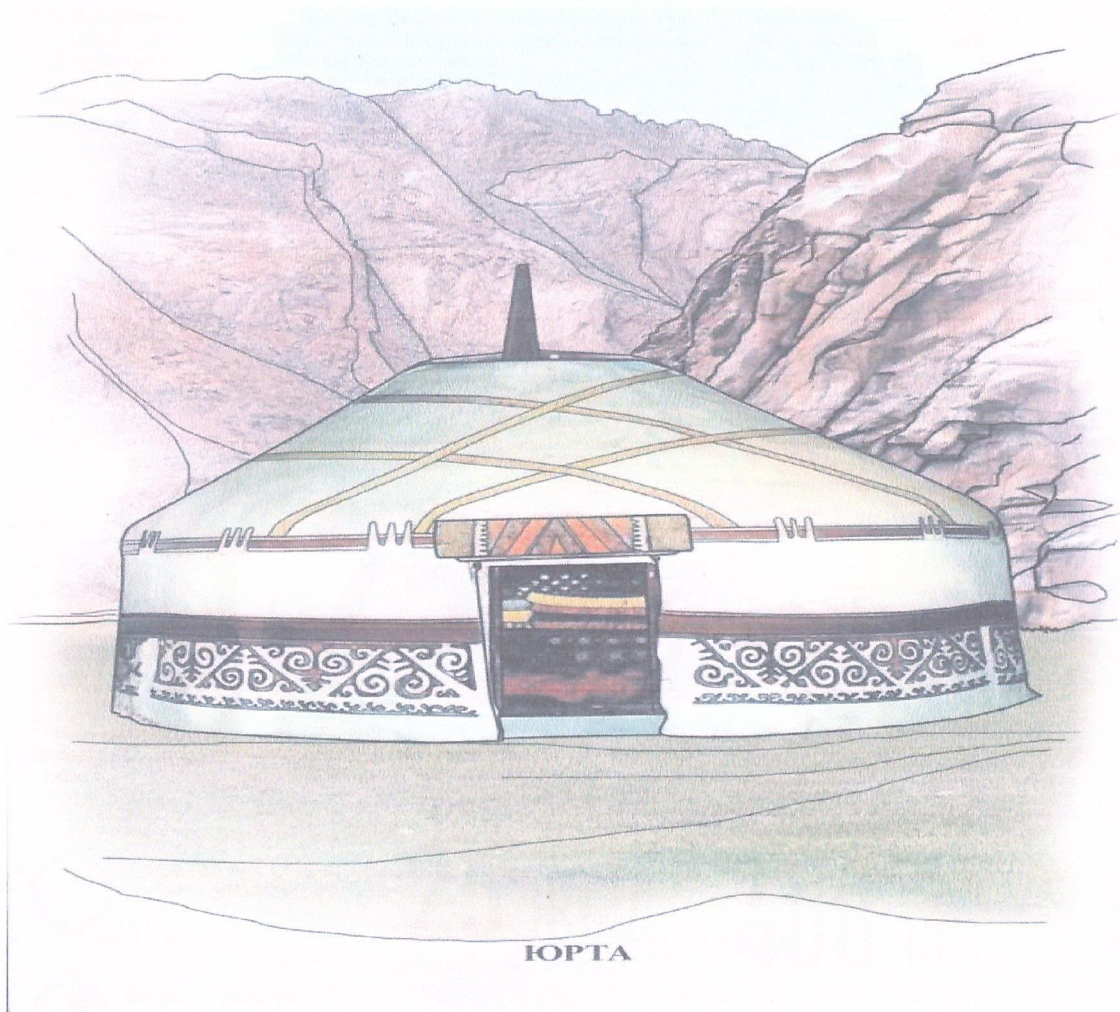

”БОЗ ҮЙДӨГҮ ГЕОМЕТРИЯ”

Математикалык кече

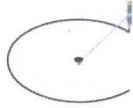

Математика мугалими:
Жунушалиева Гүлсина Калыбековна

ТИГҮҮ ИРЕТИ

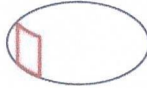
Боз үй тигүү негизинен аялдардын милдети болгон. Эркектер түндүктү көтөрүп, боз үйдүн ордун камдашкан

1

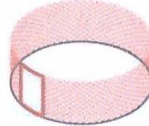
Боз үйдүн чоңдугуна жараша тегерек чийилет

2

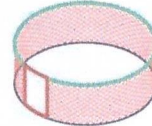
Босого орнотулат

3

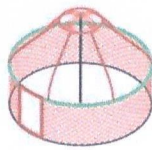
Кереге тегерете бири-бирине аштала тургузулуп, канат боо менен чалып байланат

4

Керегенин баштары кереге чалгыч менен оролуп, боз үйдүн көлөмүнө жараша тыкандалып байланат

5

Түндүктү тегеректин ортосунда бирөө бакан менен көтөрүп турат. Калгандары 6-10 уукту тегерете ар кайсы жагынан орнотушат

6

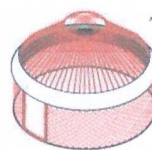
Мында ууктун башы түндүктүн атайы жасалган тешигине отургузулуп, ылдый жагындагы уук боо керегенин башына чалып байланат

7

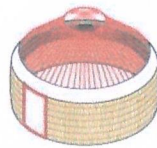
Ууктар уук тизгич менен бекем тартылып байланат

8

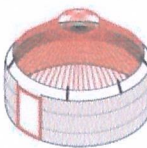
Жабык баш оймосу ичине келтирилип керегенин башына тегерете жабылат

9

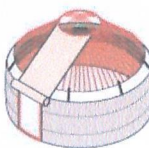
Керегенин сыртынан чий капталат

10

Туурдук жабылып, туурдук боосу ууктарга, ал эми кырчоо менен сыртынан тегерете байланат

11

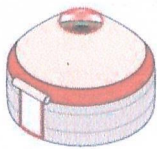
Эшик түндүккө байланат

12

Үзүк менен боз үйдүн маңдай жагы жабылып, үзүк боо кырчоого байланат

13

Экинчи үзүк менен боз үйдүн төбөсүнүн калган бөлүгү жабылат

25 КОЙДУН

жүнү бир боз үйдүн кийиз жабуусуна кетет

2-3 адам боз үйдү бир саатта тиге алат

Боз үйдү чечип, жыйноо татаалыраак. Буга эки сааттай убакыт кетет

Кыргызстандын курама тобу 2014-жылы Бүткүл дүйнөлүк көчмөндөр оюнунда боз үйдү 17 мүнөттө тигүү менен дүйнөлүк рекорд коюшкан

25 ЖЫЛ

көчмөн шартында боз үйдүн жарактуу мөөнөтү

25 КҮН

боз үйдүн жыгачын (уук, кереге жана түндүгүн) даярдоого кетүүчү убакыт

Боз үйдүн жалпы салмагы – болжол менен

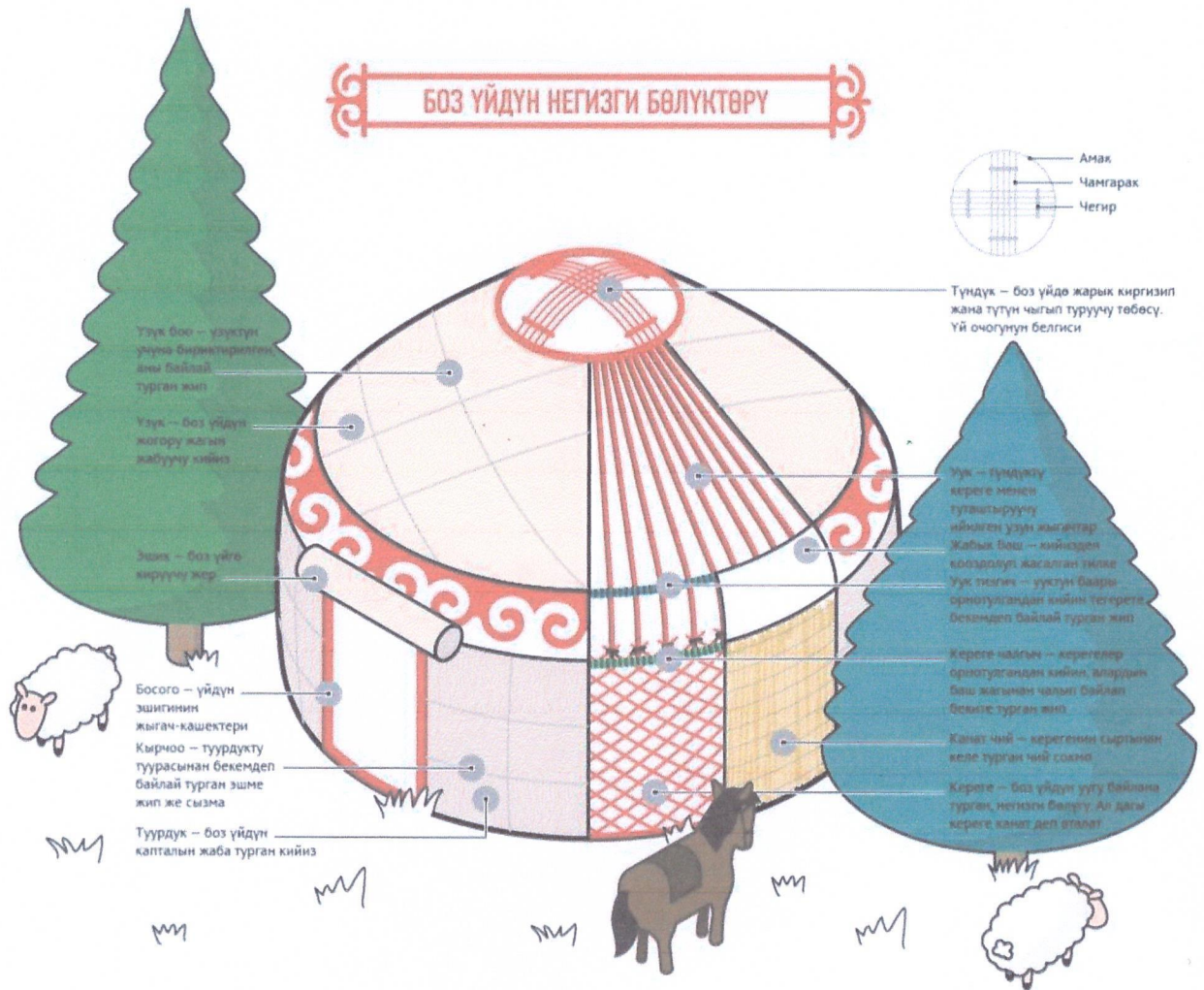
400 КГ

Боз үйдү эки атка жүктөсө болот

Боз үй — кыргыздардын уникалдуу турак-жайы

Боз үй катуу шамалга жана жер титирөөгө туруштук бере алат

Эң кеңири тараган боз үйдүн чоңдугу алты канат келет

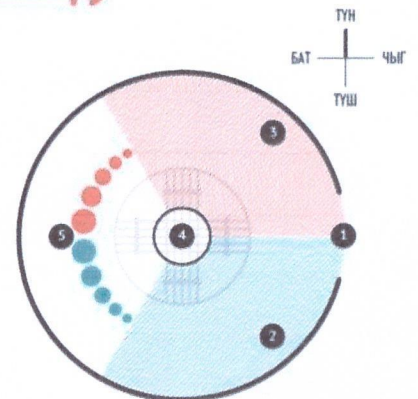
~6м боз үйдүн диаметри   ~30м² боз үйдүн аянты   ~3м боз үйдүн бийиктиги   ~2м түндүктүн диаметри

БОЗОҮЙДҮН ИЧИ

- Эр жак – эшиктен киргенде сол тарап
- Эпчи жак – эшиктен киргенде оң тарап
- 1 Босого – босого
- 2 Ат жабдыктары коюлчу жер
- 3 Идиш-аяк коюлчу жер
- 4 Коломто – коломто
- 5 Төр – боз үйдүн эң сыйлуу жери

Очокту тегерете кантип отурушат

- Аялдар
- Эң сыйлуу меймандар төргө отурат
- Эркектер

Кеченин максаты:

1. Улуттук сыймыгыбыз болгон, боз үйдүн маанисин,
2. анын жасалышы, жасалгасы, ыңгайлуулугу жөнүндө окуучуларга түшүндүрүү. Геометриялык фигураларды жана алардын аянттарын туура эсептөөнү үйрөтүү.
3. Окуучулардын билимин тереңдетип сабакка болгон кызыгууларын арттыруу.
4. Математикадан алган билимдерин практикада колдонулушун түшүндүрүү жана аларды турмуш менен байланыштыруу.
5. Аң сезимин, ой жүгүртүүсүн өстүрүү.
6. Кыргыздын улуттук рухий мурастарын баалай билүүгө тарбиялоо.

Кеченин жабдылышы:

1. «Боз үйдүн» макети.
2. «Боз үйдөгү геометрия» деген көргөзмө уюштуруу. «Математикада кооздук эң чоң ролду ойнойт». «Математиканы үйрөнүү керек, анткени ал акылды тартипке келтирет». М.Ю.Лермантов - деген жазуулар, буклеттер, реферат, ватман,скотч, маркер.

1.Саламдашуу 1-окуучу: Кутмандуу кечиңиздер менен! Урматтуу биздин меймандар!

2-окуучу: Көңүлдүү кечиңиздер менен, Геометрия илиминин күйөрмандары.

1-окуучу: Айлана теребел салтанат,

Мына эми кечебиз башталат.

Көңүл бур илимге кызыгып,

Эмгекчил математик жаш талант.

2-окуучу: Кана балдар, талыкпастан

Билим кенин казалы.

Биздин доор космос доору.

Алга карай шашалы.

1-окуучу: Балбылдап чолпон сымал,

Өзүнчө өлкө болду Кыргызстан.

Эмесе математикалык кружоктун катышуучуларынын атынан,

Жалындуу ысык салам!

2-окуучу: Кеченин темасы: «Боз үйдөгү геометрия»

1-окуучу: Кеченин программасында:

2-окуучу: Адабий бөлүм.

1-окуучу: «Эсеп-кысапка эбиң барбы?» (викторина)

2-окуучу: «Муну билүү кызыктуу».

1-окуучу: «Математикалык оюндар».

Мугалим: Ооба балдар, «Өткөндөрдүн салты болбой, Өсөр кыргыз даңкы болбойт» демекчи, биз бүгүн улуттук сыймыгыбыз болгон, эң жогорку архитектуралык чеберчиликте жасалып, жалаң геометриялык фигуралар менен кооздолуп, кылымдарды карытып, атадан балага өтүп келген улуттук байлыгыбыз - боз үй жөнүндө сөз кылмакчыбыз.

1-окуучу: Кечебиз математиканы урматтагандарга .

2-окуучу: Кечебиз ыр куу айкалышып

Чогуу : Математиканы сыйлагандарга арналат .

1-окуучу:

Математика ушул күндө,
Жайылды туш тарапка, бүт ааламга.
Кызыгат дүйнө эли, бүт адамзат,
Математика тили менен так сүйлөөгө.

2-окуучу: Кайсы илим адамдарга,

Завод, фабрика курдурткан,
Кайсы илим айды карай,
Ракетаны учурткан?

Хор: Математика.

2-окуучу: Илимдердин тазасы, тили кыйыны кайсы?

Хор: Математика.

1-окуучу: Илимдердин падышасы ким?

Хор: Математика.

3-окуучу: Кана балдар, келгиле

Башталат азыр кечебиз.
Фигураларга тил бүтүп,
Кызыктуу суроо чечебиз.

4-окуучу: Айтса сөзүн угалы,
Фигуралар сүйлөсүн.
Тааныбасак аларды,
Шылдың кылып жүрбөсүн.

Хор ырдалат:

Унутпайлы каада-салт мурастарын,
Элдик оюн оодарын, кыз куумайды.
Ат жалында тең ойноп, улак тартып эй,
Боз үй тигип, меймандос кыргыз калкы.
Үйрөнөлү комузду, кыл кыякты,
Манас атам калтырган осуятты.
Суктантып дүйнө элин бүт каратып эй,
Эң эле кооз боз үйүм сактап наркты .

5-окуучу: Дүйнөгө көтөп даңкыбыз,
Боз үйдү тигип калкыбыз.
Балдарга белек калтырган.
Үйрөнсүн деп жалпыбыз.

6-окуучу: Көчүп конуп жүрүшкө,
Ылайыктап жасашкан.
Жыйнап алып көчөөрдө,
Жайлоосуна жеткенде.
Тигип алат кайрадан.

5-окуучу: Боз үйдү кыргыз жасаган,
Боз үйдө кыргыз жашаган.

Балага калып эстелик,
Абалкы эне-атадан.

7-окуучу: Кыргызымдын боз үйү,
Жалаң геометриядан жаралган.
Шамал менен жаанды,
Эч тоготпой тура алган.

8-окуучу: Бир мыгы жок ичинде,
Абайлап аны карасаң.
Бир жылды жана геометриялык фигураларды,
Өз ичине камтыган.

9-окуучу: Ойлоп акыл топтосон,
Табасың сөн боз үйдөн.
Не бир сонун укмушту.

10-окуучу: Бир жылды бүт ичине, Батырыптыр боз үйүм.
Геометрия деген илим менен, Кооздолгон боз үйүм.

7-окуучу: Цилиндр, конус, сферадан,
Тургузуптур боз үйдү
Тик бурчтук, квадрат, трапециянын
Кийизден тапкан аянтын.

11-окуучу: Отту жаксаң ичине,
Түтүнү чыгат түндүктөн.
Диаметр, радиустун
Борборун анын билишкен,
Көз тайгылткан кооздук.
Булар кайдан жаралган,
Симметрия, параллель көчүрүү
Дал ушул касиеттөргө таянган.

12-окуучу: Аянт менен көлөмдү,

Таба билген аталар.

Үч бурчтук, параллелограмм,

Ромб, көп бурчтуктардан.

Курак курашкан апалар.

Апалар курган курактан,

Ажайып кооз дүйнө жаралган.

13-окуучу: Цилиндр менен конустан

Үкү топу жасашкан.

Чекиттердин ордуна кооздукка

Шуруларды кынашкан.

14-окуучу: Кыргызымдын калпагы, Кийсең кандай жарашат,

Пирамида менен трапециянын, Касиеттери бирдей сакталат.

1-окуучу: Келгиле балдар, эмесе «жаңылбайм» оюнун ойногула. Шарты 1ден 30га чейинки сандарды керек, бирок 3кө калдыксыз бөлүнө турган сандын ордуна «жаңылбайм» деп саналат. Мисалы, 1,2 жаңылбайм ; 4,5 жаңылбайм ж.б.у.с. 30га чейин санап жеткен окуучу жеңишке ээ болот.

2-окуучу: Эмесе кезекти боз үйдө

көп пайдаланган фигураларга берели.

14-окуучу: Чыгарууга баары бар,

Көлөмүбүз дагы бар.

Аянт менен узундук,

Баары бизден табылар.

5-окуучу: Терең билсе биздерди.

Тынчтыкта өмүр сүрөбүз.

Ачылыш жасап ар дайым,

Кылымдарга өмүр сүрөбүз.

2-окуучу: Айтса сөзүн угалы,

Фигуралар сүйлөсүн.

Тааныбасак аларды,

Шылдың кылып жүрбөсүн.

Алдыңарда турамын,

Аянт үчүн илгертен.

Чеп болуп кызмат кыламын,

Жактарымдын саны төрт.

Баары дайым барабар,

Бурчтарымдын баары тик.

Муну дагы санаңар,

Үч бурчтуктар биригип.

Пресс-конференция курушкан,

Негиз болуп ошондо.

Көп бурчтуктар турушкан.

15-окуучу: Мени менен достошуп,

Түзгүңөр келсе мамиле.

Үч бурчтук түрлөрүн,

Беш колуңардай билгиле.

Бурчтарымдын баары барабар болсо,

Тең жактуу үч бурчтукмун.

Бирөө эле кең болсо,

Кең бурчтуу үч бурчтукмун.

Ал эми бирөө эле тик болсо,

Тик бурчтуу үч бурчтукмун.

Эки жагым жана эки бурчум барабар болсо,

Тең капталдуу үч бурчтукмун.

16-окуучу: - (Пирамида):

Бир чокуга баары тегиз чогулуп,

Биригүүдөн, кошулуудан жаралган.

Мөйкиндикте баардыгынан кеңири,

Пирамида делип мен да аталгам.

Эмгекчилди, түз чийгенди сыйлаймын,

Каптал бетим, бийиктигим тапчы деп.

Дайым эле жалкоолорду кыйнаймын,

Апофема, көлөмдүү тамчы деп.

17-окуучу (конус):

Ата бир тегим үч бурчтук,

Айлануудан жаралган.

Атымды коюп конус деп.

Ааламга атым таралган.

Мен конусмун, конусмун.

Эсептөөнү сүйөмүн көлөмүмдү билбесе,

Мен ошого күйөмүн.

Айлананын узуну,

Тегеректи айланат.

Ушулар менин ынагым,

Унутпастан билип алгын.

18-окуучу: П саны: (ырдап берет)

Айлананын узундугун,

Диаметрине бөлсөң сен.

Келип чыгам катыштан,

Турактуу санмын П деген.

Турактуу бойдон каламын,

Чонойбойм да кичирбөйм.

Керектүү мени билбесен,

Күнөөндү такыр кечирбейм.

Узундугун айлананын,

Төгөрөктин аянтын.

Чыгарууга керек П саны мен даярмын.

1-окуучу: Эмесе балдар, кезекти «Эсеп-кысапка эбиң барбы?» викторинасына берсек.

1. Короодогу койлордун жана каздардын саны 63 экен. Алардын бардыгына эки жүз бут туура келет. Ошондо короодо канча кой жана каз болгон?

2. Даракка келип он эки карга конгон. Мергенчи алардын экөөн атып алган. Анан даракта канча карга калат?

3. Үч киши шахмат ойногон. Бардыгы үч оюн ойногон. Ар бир киши канчадан партия ойногон.

4. Экиге экини кошуп, экиге көбөйтсөк канча болот?

(Жооптор берилет).

2-окуучу: Кезекте интермедия.

1-окуучу: Муну билүү кызыктуу. Кыргыздарда жети атаңды санап бер дешет. Биз бүгүн Манастын атасын жана бала чакасын санап берели. Манастын атасы - Жакып, Чон атасы - Орозду, Уулу - Семетей, небереси - Сейтек, чөбөрөсү - Алымсарык, кебереси - Кулансарык, эбереси- Оңолкан, эгенеси - Солоохан, тегенеси - Акул, убарасы - Аалы, аганасы - Шаамырза, абарасы- Алаңшоо, чаганасы - Адил хан бегенеси - Амал.

2-окуучу:

Эмесе балдар, кезекти оюнга берели. Үчтөн окуучу чыгып көздөрүн байлап, жиптерге илинген фигураларды, буюмдарды кесип алышат, Фигурасына жараша столдордо аянт, көлөм, периметрди табууга карата берилген

суроолорго жооп беришет, Ким туура жана тез жооп берсе, ал жеңүүчү болуп саналат.

1-окуучу: Оюндан кийин ойлонуп төмөнкү суроолорго жооп берип көрөлү:

1. Боз үйдөгү геометриялык фигураларды санап бергиле.
2. Боз үйдөгү аягы «кан» менен бүткөн буюмдарды санагыла, М: аркан, жууркан, барскан ж.б.у.с.
3. Кайсынысы оор 1кг жүнбү, 1 кг кийизби?

«Муну билүү кызыктуу».

2-окуучу: Биринчи китеп Кыргызстандын аймагында 1884-жылы Токмок шаарынын жанындагы Кара Коңуз кыштагында пайда болгон.

Эсеп-кысапка эбиң барбы?

1-окуучу :

1. Беш киши беш саатка беш метр канал казышкан. Жүз саатта жүз метр канал казыш үчүн канча киши керек болот?
2. Беш алманы беш кишиге бир-ден бөлгүлө да бири себетте калсын.
3. Айлананын бир эле чекитинен жүргүзүлгөн радиус жана хорда перпендикуляр болуша алабы?

2-окуучу: Оюн «Ким ылдам» деп аталат. Мурунтандан барактарга 1ден 20га чейин сандар жазылат. Балдар айтылган сандарды тез табышат.

1-окуучу: Муну билүү кызыктуу бөлүмүнө өтсөк.

Мугалим: Убакыттын кыргызча аталыштары. Биз сутканы 24 саатка бөлүп эсептерибиз белгилүү. А кыргыздар байыртадан аны 19га бөлүп эсептешчү. Аларды айта кетели;

Ак шам: Жер бетине толук жарык түшүп, бирок күндүн шооласы көрүнө элек кез.

Шашке: - Күн аркан бою көкөтөрүлгөн саат 10.30 болгон маал.

Улуу шашке: - саат 11.30 болгон учур.

Жалган түш: - саат 12.00-12.30 болгон кез.

Чак түш: - саат 13.30 болгон маал. Күн төбөгө келген учур.

Түш ооган чак: - саат 14.30,

Бешим - саат 16.30

Диггер: - күн толук баткан учур.

Куптан - көз байланган кез.

Түн - жандуунун баары уйкуга кирген маал.

Түн толгон кез - түнкү саат 1.30-2.30.

Ошондой эле математикалык түшүнүктөрдүн, терминдердин эне тилде пайда болушун алсак. Кыргыз элинде төмөнкү бирдиктер колдонулат.

Узундук бирдиктери:

чакырым, карыш, сөөм, кадам, эли, камчы сап, аркан, кулач, таман, ат чабыш, саржан(2-м).

Көлөм бирдиктери:

ууч, чымчым, чанач, көөкер, кашык, чака, кесе, тайтуяк, чүкө баштай, ат башындай, муштумдай, 1 сабам жүн, бир боо чөп.

Салмак бирдиктери: кап, куржун, бир өгүз көтөргөн жүк, араба, көтөрмө.

Убакыт бирдиктери: бир чай кайнам, эт бышым, аркан бою, күн, ай, жума, жыл, кылым.

2-окуучу: Кезекти табышмактарга берсек.

1. Белибизди кыл чылбыр менен бууганбыз.

• Бирибиз тоодо, бирибиз чөлдө,

Ошентип оокат кылганбыз.

Жооп: Боз үй жана анын бөлүктөрү.

2. Кыркырак акем өлөм дейт,

Кырк уулу кырк жагынан жөлөйм дейт.

Жооп: уук, түндүк.

3. Жетимиш кемпир жер тиштейт.

Жооп: кереге.

4. Аягы алтымыш,

Колу жетимиш.

Тулкусу бир,

Бети миң.

Муну табат ким?

Жооп: Дарак.

Бир түймөктө миң ийне,

Сага тийбейт сен тийбе.

Жооп: кирпич.

Үч жигит сайрап барат даңгыр жолдо,

Беш жигит айдап барат оңго-солго. Бул эмне?

Жооп: комуз.

Хор ырдалат: Убакыт куштай зымырап,

Кетүүгө достор болду убак.

Ак жол каалап баарыңа,

Аткаруучулар биз кайтсак.

Кош болгун курбум жеткинчек,

Билимди алгын терендәп.

Пайдасын көрүп турмуштан,

Кеменгер болгун келечек.

«Боз үйдөгү геометрия» деген кластер түзөбүз.

Жыйынтыктоо:

Мугалим: Демек балдар боз үйдө негизги геометриялык фигуралардын баары бар экен. Ошондуктан аны менен сыймыктана жүрөлү.

"26" 02 -2011-жыл ОББ: "текшердим": <i>Жуурун</i>		"___" ___ -20 ___-жыл ОББ: "текшердим":		"___" ___ -20 ___-жыл ОББ: "текшердим":	
Предмет	Геометрия	11-класс	чейрек	№	

Сабактын темасы: Көп грандыктар жөнүндө түшүнүк

Сабактын тиби: жаңы билимдерди өздөштүрүү

Сабактагы колдонулуучу усулдар жана ыкмалар: интерактивдуу. Өз алдынча иштөө, жупташып иштөө. Мээге чабуул ж.б.

Сабакта колдонулуучу каражаттар жана материалдар: окуу китеби, сүрөттөр, компьютер, проектор, интерактивдүү доска ж.б

Сабактын максаттары		Күтүлүүчү натыйжалар
Билим берүүчүлүк	Көп грандыктар жөнүндө түшүнүк алат.	Көп грандыктарды өз колдору менен жасайт..
Өнүктүрүүчүлүк	Турмуштан көп грандыктарга окшош буюмдарды элестетип мисалдарды келтирет	Алардын элементтерин таап белгилеп жазат
Тарбиялык	Тырышчаактыкка, жоопкерчиликке, кол көтөрүп сүйлөөгө тарбиялоо	Окуу куралдарын туура пайдаланууга тарбияланат

Негизги компетенттүүлүктөр:

1. Маалыматтык компетенттүүлүк (НК 1)
2. Социалдык коммуникативдик комп (НК 2)
3. "Өзүн өзү уюштуруу жана көйгөйлөрдү чечүү" (НК 3)

Предметтик компетенттүүлүктөр:

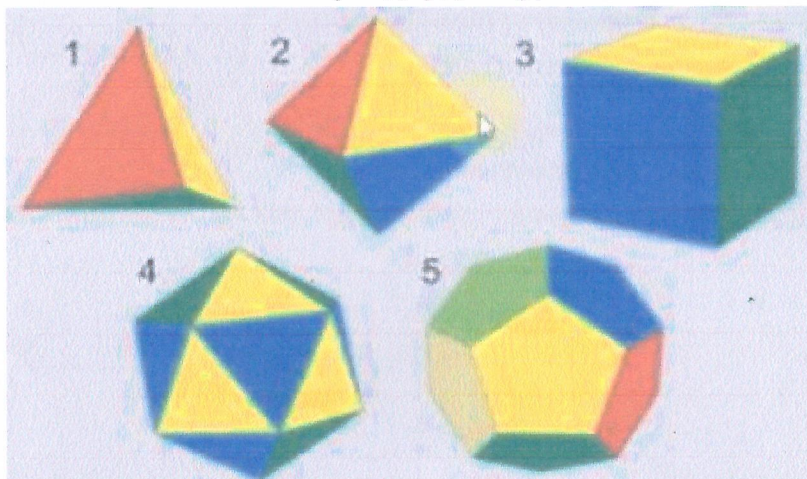
1. Жеке тереңдүүлүк (ПК 1)
2. Аналитикалык (ПК 2)
3. Коммуникативдик (ПК 3)
4. Сыноо (ПК 4)

Сабактын жүрүшү:

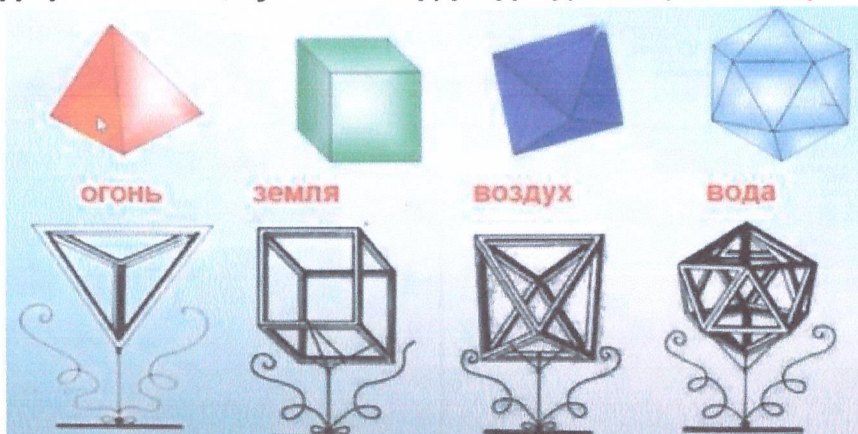
Этап	Уба кыт	Мугалимдин иш аракети	Окуучунун иш аракети	Компетенттүүлүк, баалоо		
				НК	ПК	
Уюштуруу,		Уюштуруу. Саламдашуу	Саламдашат			
		№				
Жаңы тема		Эгерде көп грандык томпок, бардык грандары-бири-бирине барабар туура көп бурчтуктар, анын ар бир чокусунда бирдей сандагы грандар жана бардык эки грандуу бурчтары барабар болсо, анда ал, туура көп грандык д.а.		НК 1 НК 2 НК 3	ПК 1 ПК 2 ПК 3	
		<i>Эгерде көп грандык өзүнүн ар бир граны аркылуу өткөн тегиздиктин бир жагында жатса, томпок көп грандык деп аталат.</i>	<i>Эгерде көп грандык өзүнүн ар бир граны аркылуу өткөн тегиздиктин эки жагында жатса, томпок эмес көп грандык деп аталат</i>			

Туура көп грандыктын түрү бештен ашпйт

1. Туура тетраэдр-бардык грандары туура үч бурчтуу пирамида
2. Куб. Параллелепипед-бардык грандары квадраттар
3. Октаэдр-сегиз туура үч бурчтуу грандардан жана ар бир чокусунда төрттөн граны бар
4. Икосаэдр – жыйырма туура үч бурчтуу грандардан турган көп грандык
5. Додекаэдр-бир чокудан үч грандан биригип, он эки туура көп беш бурчтуу грандардан турат.

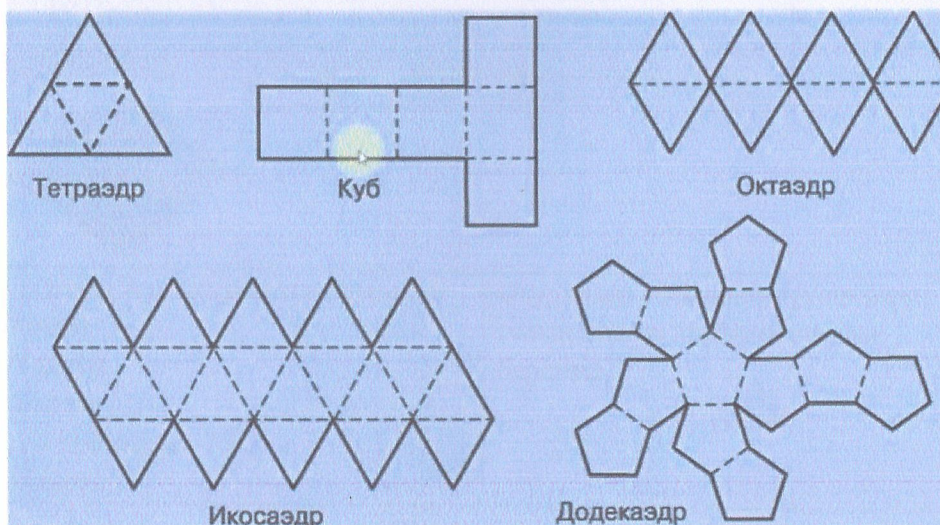

Туура көп грандыктар Платондун дүйнөнү философиялык сүрөттөөсүндө. **Тетраэдрдин** учтары жогору карай суурулуп жалындай көрүнөт бул-отту мүнөздөйт. **Икосаэдр**-сууну элестетет, **куб**-бекем туруктуу турат жер. **Октаэдр**-абаны-жеңил.

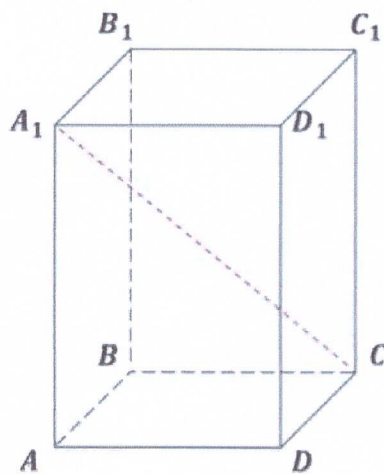
№1. Турмуштан көп грандыктарга мисалдарды келтиргиле.

Туура көп грандыктын жайылмалары

Бышыктоо

НК	ПК
2	2
НК	ПК
3	3

Көп бурчтуктар: $ABCD, A_1B_1C_1D_1, AA_1B_1B, DD_1C_1C, AA_1D_1D, BB_1C_1C$

– көп грандыктын **грандары**.

Грандардын жактары $AB, BC, CD, AD, A_1B_1, B_1C_1, C_1D_1, A_1D_1, AA_1, BB_1, CC_1, DD_1$

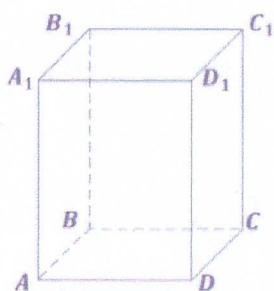
– көп грандыктын **кырлары**.

Кырларынын учтары $A, B, C, D, A_1, B_1, C_1, D_1$

– көп грандыктын **чокулары**.

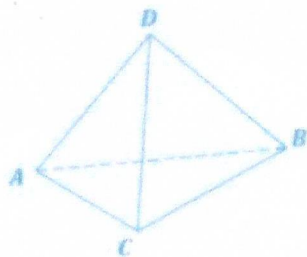
Бир гранда жатпаган эки чокусун туташтыруучу кесинди көп грандыктын **диагонали** деп аталат.

Тапшырма. Көрсөтүлгөн көп грандыктар канча кырга, гранга жана чокуга ээ болот.

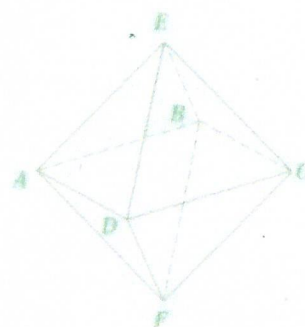
6 гран, 8 чоку, 12 кыр.

$$6 + 8 - 12 = 2$$

4 гран, 4 чоку, 6 кыр.

$$4 + 4 - 6 = 2$$

8 гран, 6 чоку, 12 кыр.

$$8 + 6 - 12 = 2$$

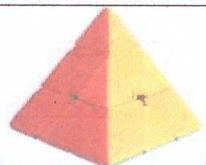
Үй тапшырма

Чыгармачылыкка болот. Көп грандыктын моделдерин жасоо, ар кандай материалдардан Презентация туура көп грандык менин жашоомдо деген темада.

НК
1
НК
3

ПК
1
ПК
3

№
4

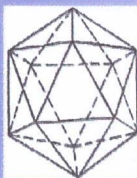

Тетраэдр

Октаэдр

Туура икосаэдр

Жыйырма туура үч бурчтуу грандардан турган көп грандык. 300° . Икосаэдр-жыйырма таяныч.

Жыйын-тоо.
Баалоо

1. Теманы бышыктоо үчүн суроолор берилет
2. Талкуу
3. Баалоо
4. Үй тапшырма берилет.

Окуучулар өз жөндөмдүүлүктөрү менен жазган иштерин жактап беришет..

НК
1
НК
2
НК
3

ПК
1
ПК
2
ПК
3

Мөөнөтү: 15.03.21	Предмети: Кыргыз тили	Классы: 6-б класс	Бекитилди
--------------------------	------------------------------	--------------------------	------------------

Программанын бөлүгү: Морфология.

Сабактын темасы: Сан атооч сөз түркүмүн кайталоо.

Грамматика: Уңгу жана сөз жасоочу, сөз өзгөртүүчү мүчөлөр, сөз айкаштары, сүйлөм мүчөлөрү.

Максаттары:	Коюлган максаттан күтүлүүчү натыйжалардын көрсөткүчтөрү (индикатору)
<ol style="list-style-type: none"> Билим берүүчүлүк: Окуучулар сан атооч боюнча алган билимдерин бышыкташат. Өнүктүрүүчүлүк: Жеке жана топтордо иштөө, долбоор түзүү, жактоо, салыштыруу, өз оюн туура, эркин айтуу көндүмдөрүн өнүктүрүшөт. Тарбия берүүчүлүк: Жакшы мамиледе болуу, жардамдашуу, көмөктөшүү жана бири – бирин сыйлоого багыт алышат. 	<p>Окуучулар берилген көнүгүүлөрдү туура аткара алышса;</p> <p>Сан атоочторду туура талдап, далилдей алышса, долбоорлор менен иштей алышса;</p> <p>Топтордо бирдиктүү, ынтымактуу, убакытты туура пайдалануу менен иштей алышса.</p>

Убакыт: 45 мүнөт.

Сабактын тиби: Алган билимдерин кайталоо, жалпылоо жана системалаштыруу.

Сабактын формасы: Аралаш сабак

Сабакта колдонулган интерактивдүү окутуунун ыкмалары: “Акыл - эске чабуул”, таблица, ПТМТ, Вендин диаграммасы, фишбоун балыгы, акроыр, дидактикалык материалдар, сөзгө түшүндүрмө, баалоо таблицасы .

Сабактын жабдылышы: интерактивдүү доска, фишбоун балыгынын схемасы, ПТМТ үлгүсү, сан атоочко мүнөздөмө берүү таблицасы, таратмалар, керектүү окуу куралдары (маркер, ватман, скотч ж.б.)

Сабакта шыктандыруучу окутуучу чөйрөсүн түзүү:

Психологиялык чөйрө: жылмаюу тууралуу видеожүгүртмө, ар бир окуучунун сабакка болгон маанайын көзөмөлдөө, пассивдүү окуучуларга көңүл бөлүү, шыктандыруу.

Физикалык чөйрө: окуучулар топтордо иштөөдө ыңгайлуу жайгашуусу, музыкалык тыным (“Кара жорго” бийи).

Академиялык чөйрө: уюштуруу, мугалим менен окуучунун ишмердиги (интеллектуалдык денгээли), кайтарым байланыш, баалоо техникасы.

Сабактын этаптары	Убак-тысы	Мугалимдин иш -аракети	Окуучунун иш - аракети	Негизги (түйүндүү) - НК Предметтик компетенттүүлүк - ПК	Б.Блумдун таксономиясы; Г.Гарнердин теориясы: калыптандыруучу баалоо техникалары
Уюштуруу / мотивация Топторго бөлүштүрүү	2 мүн.	Саламатсыңарбы балдар! Бүгүн өзгөчө сабак, анткени биздин сабакта коноктор отурат, саламдашып коёлу. Эми балдар, колуңарда ар түрдүү түстөгү кагаздар турат, ошол түстөр боюнча топторго бөлүнөбүз. Балдар мен ар дайым сабактын башында силерден жылмайып коюуну өтүнүп келем, азыр жылмаюунун касиети тууралуу видеожүгүртмөдөн үзүндү көрөлү.	Окуучулар колдорундагы гүл желекчелерин элестеткен кагаздардын түстөрү боюнча парталарга жайгашышат. Жылмаюу тууралуу видеотасмадан үзүндү көрүшөт, аягында бири – бирине карап жылмаюу тартуулашат.	НК2	Мейкиндик
Окуучулардын билимин актуалдаштыруу	3мүн.	1.Балдар, биз маани берүүчү сөз түркүмдөрү тууралуу алган билимдерибиз бар, биз дээрлик сөз түркүмдөрүн жакшы айырмалап	1.Окуучулар слайддагы төрт сүрөттү бириктиргенде түшүндүргөн маанисин табуу менен кайсы сөз	НК1 ПК 1	“Бир сөз менен жалпылоо” Билүү. Түшүнүү Колдонуу

		тааный алабыз. Келгиле азыр “Төрт сүрөттөн бир сөз” оюнун ойнойлу. Ал үчүн силер бул төрт сүрөттүн маанисин бириктирип кайсы сөз түркүмү экендигин аныкташыңар керек.	түркүмү экендигин аныкташат.		
Сабактын темасы, максаты жана күтүлүүчү натыйжалары менен тааныштырып, талкуулоо	2мүн	<p>1. Анда балдар, бүгүнкү сабактын темасын окуп койгула.</p> <p>2. Биз бүгүнкү сабакта сан атооч боюнча алган билимдерибизди бышыктайбыз. Сан атоочтун түрлөрүн айырмалай алуу, талдай алуу, кебибизде туура колдоно алуу билимдерибизди андан ары өнүктүрөбүз. Жакшы мамиледе болуу, жардамдашуу, көмөктөшүү, көпчүлүк менен бирге иш алып баруу көндүмдөрүбүздү калыптандырабыз.</p> <p>Бул максаттарды ишке ашыруу үчүн эмне кылышыбыз керек балдар?</p>	<p>Окуучулар сабактын темасын үн чыгарып окушат.</p> <p>2. Бул максаттарды ишке ашыруу үчүн алган билимдерибизди колдонуу менен ар кандай көнүгүү, талдоолор менен активдүү иштөө,</p> <p>топтордо иштөөдө бири-бири менен макулдашуу, бири – бирибизге көмөктөшүү, жардамдашуу менен бири – биринин сунуш – пикирлерин баалап, ынтымактуу, билгерикте көнүгүүлөрдү аткаруу керек экендигин түшүнүшөт.</p>	НК2 НК3 ПК2, ПК3	Түшүнүү. Колдонуу Талдоо Баалоо
	5мүн	<p>1. Балдар, биздин бүгүнкү сабактын рубрикасы “Кеп куржун”. Эмесе ар бир топтон бирден өкүл келип бул куржундан тапшырмаларды алгыла</p>	<p>Куржундун эки көзүндө кийизден жасалган баштыкчаны алышат да анын ичиндеги тапшырманы топто (сан атооч катышкан</p>		

			фразеологизм сөздөр, малкал – ылакаптар, жаңылмач, табышмактар) боюнча иштешет.		
	8 мүн.	II. Билим кутусу 1-топ: Сүйлөмдөгү сөз түркүмдөрүн аныктагыла; 2-топ: Сүйлөмдөгү сөздөрдү уңгу, мүчөгө ажыраткыла, кайсы мүчөлөрдөн тургандыгын белгилеп, далилдегиле; 3-топ: Сүйлөм мүчөлөрү боюнча талдагыла; 4-топ: Сөз айкаштарын аныктагыла	Ар бир топто берилген сүйлөмдөргө талдоолорду жүргүзүшөт жана презентациялашат.		
	1 мүн.	III. Музыкалык тыным. Балдар, абдан жакшы эмгектенип жатасыңар, азаматсыңар. Азыр бир аз эс алып алалы ээ, анда “Кара жорго” бийин бийлейли	Окуучулар “Кара жорго” бийи аркылуу денеге көнүгүү жасашат.		
	10	IV. Бийиктикке бирге... рубрикасы. (топтордо долбоор менен иштөө) 1-топ: сан атооч сөзгө таблица аркылуу мүнөздөмө берет 2-топ: балык скелети аркылуу сан атооч боюнча билимдерин толтурат. 3-топ: Вендин диаграммасы менен иштейт. (сан атооч жана сан атооч)	Ар бир топ өздөрүнө берилген, таблица, диаграмма менен иштешет, фишбоун балыгын толтурушат жана ПТМТ (ПОПС формула) түзүшөт.		
Сабакты жыйынтыктоо/ кайтарым байланыш	5 мүн.	VI. Тест менен иштөө	Окуучулар экрандан чыккан тесттин вариантын	НК1, НК3 ПК1, ПК2	Колдонуу. Баалоо.

			<p>гана жазат, жообу чыкканда туура болсо - + , туура эмес болсо – (алуу) белгисин коюшат. Тест бүткөндөн кийин канча кошуу белгиси бар экенин санап суммасын аягына жазат.</p>		
	5мүн	<p>VI.Балдар алдыңарда схема турат азыр ушул таблица боюча өзүңөрдү баалагыла. Баалоо кагазы аркылуу өзүн -өзү баалоо.</p>	<p>Окуучулар баалоо кагазы аркылуу өздөрүнүн баасын аныкташат.</p>	<p>НК3 НК2</p>	<p>Баалоо</p>
	3мүн	<p>VI. Рефлексия. Балдар, азыр силерге сабактын башында берилген гүл желекчелерине сабакка болгон маанайыңарды тарткыла да бул кагаздын тиешелүү жерине чаптагыла, байкагыла балдар, булут жерде өсүп, гүлдөр асманда каалгып калбасын.</p>	<p>Окуучулар, сабактын башында берилген гүл желекчелерине маанайыңарды билдирген быйтыкчанын сүрөттөрүн тартып, доскадагы жаратылышты кооздоо ватманынын тиешелүү жерине жайгаштырышат. Натыйжада бош турган ватманда кооз гүлдөр, жайнап турган күн, каалгып учкан булуттар пайда болот.</p>	<p>НК-2</p>	<p>Баалоо</p>
<p>Үйгө тапшырма берүү</p>	1мүн	<p>Балдар, азыр биз акроырды кантип түзүү керек экендигин билип алалы. Акроыр кандай болорун мен сын атооч боюнча телесабактагы</p>	<p>Үй тапшырманы чыгармачылык менен аткарып келишет.</p>	<p>НК2, НК3</p>	<p>Чыгармачылык</p>

		<p>түшүндүрмөнү көрүү менен эске салгыла. “ютуб” порталынан телесабактагы көрсөтүлгөн акро ыр түзүү боюнча түшүндүрмө көрсөтүлөт.</p> <p>Эми балдар үйдөн “Нооруз” темасында сан атоочторду катыштырып, чыгармачылык менен тапшырма аткарып келгиле.</p> <p>М, акроыр түзгүлө, текст түзсөңөр болот, сүрөт ж.б.</p>			
--	--	---	--	--	--

*Бишкек шаары А. Каниметов атынданы №1 жалпы билим берүүчү
гимназия-интернаты*

*Биология предмети
6 класс
Тема: “Гүл көбөйүү органы”*

Предметтик мугалим: Азиева Айгүл

Бишкек 2022

"28" <i>Инвар</i> -2022 жыл ОББ текшердим: <i>M. Sanyal</i>		"____" _____ -20 ____ -жыл ОББ текшердим:		"____" _____ -20 ____ -жыл ОББ текшердим:	
Предмет	Биология	6 -класс	III чейрек	№	

Сабактын темасы: Гүл көбөйүү органы

Сабактын тиби: жаңы материалды окуп-үйрөнүү, өркүндөтүү

Сабактагы колдонулуучу усулдар жана ыкмалар: интерактивдүү, топтор менен иштөө

Сабактын формасы: түшүндүрүү, практикалык, диалог ж.б.

Сабакта колдонулуучу каражаттар жана материалдар: окуу китеби, презентация, гербарий, жандуу өсүмдүк органдары, жалбырактын түрлөрү, жандуу өсүмдүктөр: алоэ, кактус. Ак кагаз, маркер скотч, компьютер, проектор, интерактивдүү доска ж.б

Сабактын максаттары	
Билим берүүлүк	<ul style="list-style-type: none"> Өсүмдүктөрдүн көбөйүү жөндөмдүүлүгү, жаратылыш жана адам үчүн мааниси, гүлдүн түзүлүшү менен тааныштыруу
Өнүктүрүүчүлүк	<ul style="list-style-type: none"> Сабактан алган билимдерди практика жүзүндө демонстрациялоого, далилдерди келтирүүгө калыптандыруу
Тарбиялык	<ul style="list-style-type: none"> Иш аракеттерин сын көз караш менен кароого, баалай билүүгө тарбиялоо

<p>Негизги компетенттүүлүктөр:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маалыматтык компетенттүүлүк 2. Социалдык коммуникативдик 3. "Өзүн өзү уюштуруу жана көйгөйлөрдү чечүү" 	<p>Предметтик компетенттүүлүктөр:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Жандуу объектилерди таануу жана баяндоо; өсүмдүктүн генеративдик-репродукция органы гүл, анын негизги бөлүктөрүн аныктайт.</i> 2. <i>Кубулуштарды илимий жактан түшүндүрүү; өсүмдүктөрдүн көбөйүүсүндө гүлдүн маанисин түшүндүрөт.</i> 3. <i>Илимий далилдерди пайдалануу менен чечүү; илимий маалыматка таянып жыйынтык чыгарат.</i>
---	--

Сабактын жүрүшү: этаптары

1. Уюштуруу: (2 мин.)

Мугалим: саламдашуу, окуучулардын сабакка болгон даярдыгын текшерүү, журнал боюнча жоктоо, мотивация берүү

Окуучулар: саламдашуу, жагымдуу маанай менен сабакка көңүл бөлүп, биология сабагына керектүү окуу куралдарын даярдоо

2. Өтүлгөн теманы кайталоо: (5-6мин)

Мугалимдин иш-аракети: окуучуларга өтүлгөн тема боюнча тапшырмаларды берүү.

1-кадам: окуучуларды топторго бөлүү.

Өсүмдүктүн жалбырагы анын түзүлүшүн аныктоо. (жандуу материалдар менен иштөө)

1. Жалбырактын сырткы түзүлүшү кандай?

Окуучулар: жандуу материалдан гербарий жасоо; жалбырактын түзүлүшүн көрсөтүшөт.

2. Төмөнкү өсүмдүктөрдүн кайсынысы саптуу жана сапсыз жалбырактар болушат

Окуучулар: саптуу, сапсыз жалбыракты аныктап беришет, класстерге жайгаштырышат.

3. Жалбырактар түзүлүшүнө карай кандай болуп бөлүнөт ?

Окуучулар: жандуу материалдардан гербарий жасап, аныктап айтып беришет.

4. Жалбырактардын тарамыш алышы боюнча кандай түрлөрү бар? Төмөнкү жалбырактардын тарамыш алуусун аныктап бергиле?
5. Жалбырактын формалары кандай? Төмөнкү жалбырактардын формаларын аныктап бергиле?
6. Жалбырактын негизги жана кошумча кызматтары кайсылар ?
Сүрөттөр боюнча иштешет.
А) фотосинтез; Б) сууну буулантат; В) Газдардын алмашуусу; Г) Белен азык заттарды топтоо (капуста, алоэ) Д) Жалбырактын түшүшү, таштандыдан арылуу.
7. Төмөнкү бөлмө өсүмдүктөрү боюнча эмнени айта аласыңар ? Кактус, алоэ, карагайдын жалбырагы, розанын тикенеге эмнени түшүндүрөт
8. Була, сөңгөк деген эмне? Алар боюнча кандай заттар жылат?

Суроолор :

1. Жалбырактын түзүлүшү кандай ?
А) гербарий жасоо; Б) жалбырактын ар бир бөлүгүн көрсөткүлө?
2. Саптуу ,сапсыз жалбырак деген эмне ? Төмөнкү класстерге саптуу, сапсыз жалбырактарды жайгаштырып, өсүмдүктүн атын жазгыла.
3. Жалбырактар түзүлүшүнө карай кандай түрлөргө бөлүнөт? Төмөнкү жалбырактарды түрү боюнча бөлүп көрсөткүлө.
4. Жалбырактар тарамыш алуусу боюнча кандай түрлөрү бар? Төмөнкү жалбырактардын тарамыш алуусун аныктап айтып бергиле.
5. Төмөнкү жалбырактардын формалары кандай? Аныктап, атагыла.
6. Төмөнкү сүрөттөрдөн жалбырактын өсүмдүк үчүн кандай кызматын көрө аласыңар ? (фотосинтез, газ алмашуу, суунун бууланышы, жалбырактын түшүшү, сүрөттөр)
7. Төмөнкү өсүмдүктөр боюнча жалбырактын кайсы өзгөчөлүгүн айта аласыңар? Алоэ, кактус, роза тикени, карагай ийне жалбырагы.
8. Була боюнча кандай заттар жылат?
9. Сөңгөк боюнча кандай заттар жылат?

2-кадам. Жаңы теманы өздөштүрүү

Мугалимдин иш-аракети: окуучуларга демонстрациялоо менен түшүндүрүү.

Окуучунун иш-аракети: угуучу болушат, диалогго катышышат.

Мугалим: эмесе балдар, бүгүнкү сабактын жүрүшүндө “Гүл көбөйүү органы” деген тема менен таанышабыз. Анда :

Гүлдүү өсүмдүктөрдүн: А) гүлүнүн түзүлүшү; Б) гүлдүн түрлөрү, гүл топтору; В) гүлдүн формуласы жана аны түзүүнү үйрөнөбүз.

Анда эмесе балдар экранга көңүл буруп, угуп отургула. Алгач өсүмдүктүн органдары кайсылар? Деген суроого жооп бергилечи.

Ооба, өсүмдүк органдары бул тамыр, сабак, жалбырак гүл, мөмө, урук.

Биз силер менен өсүмдүктүн генеративдик органы , гүлдүн түзүлүшү, гүл топтору, гүлдүн формуласы менен таанышабыз.

Гүл- гүл сабагынан, чөйчөкчө жалбырактан, аталык жана энеликтен турат. Гүлдүн сабы гүлдүн башка бөлүгүн кармап бекитип турат да, сабакка бекитет. Гүлдүн чөйчөкчө жалбырагы менен желекчеси гүлдүн аталыгын , энелигин коргоп турат да, гүл коргону деп аталат. Эгерде чөйчөкчө жалбыракчасы жок болсо, жөнөкөй гүл коргон деп атайбыз.мына силер көрүп турган жоогазында жөнөкөй гүл коргон болот. Ал эми чөйчөкчө жалбыракча, желекче да болсо кош гүл коргондуу деп аталат. Мисалы: алам, өрүк, роза ж.б.

Өсүмдүктүн гүлүнүн таажысы же желекчеси ар түрдүү түскө ээ болуп, кооздукту берип турат. Булар биздин дүйнөбүздү кооздоп турат.

Гүлдүн негизи бөлүгүн аталык жана энелик түзөт. Аталык- аталык жипчеден жана чаңчадан турат. Өсүмдүктүн гүлдөрүндө жалаң эле аталыктан турушу мүмкүн. Ал эми энелик- чаң алгычтан, мамычадан, мөмө байлагычтан турат.

Эгерде гүлдө бир эле энеликтен же аталыктары болсо бир үйлүү, ал эми бир гүлдө энелик, экинчисинде аталык болсо эки үйлүү деп аталат. Чаң алгычтын негизги кызматы чаңчаны

кармап калуу. Энеликтин мөмө байлагычында урук бүчүрү болот. Энеликте уруктануу жүрөт. Өсүмдүктөрдүн уруктануусу чаңдашуу аркылуу жүрөт.

Гүл 1,2,3,4-иреттери менен жайгашып, гүл тобун түзөт.

Гүл топтору	
<u>Жөнөкөй</u>	<u>Татаал</u>
Негизги гүл сапка бир нече гүлдөр жайгашат. Сүрөттөгө көңүл бөлсөк жөнөкөй гүл топторго: машак, сото, чатырча, сөйкөчө, себет, калканча, себет, башча ж.б. бөлүнөт.	1,2,3,4 иретте жөнөкөй топ гүлдөр болот. Мисалы: татаал чатырча, калканча ж.б. өрүктө, чиезде, пиязда.

Гүлдүн формуласын төмөнкүчө туюнтабыз:

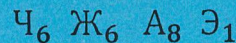
Чөйчөкчө жалбырак-Ч

Желекче- Ж

Аталык –А

Энелик-Э

Мисалы: чиенин гүлүнүн формуласы төмөндөгүдөй жазылат.

Бышыктоо: Демек балдар, биз силер менен бүгүнкү темада; гүлдүн тузулушу, кош, жөнөкөй гүл коргону, гүлдүн формуласын туюнтуп жазууну, гүл топтору менен тааныштык.

Суроо: азыр силер менен гүлдүн түзүлүшүн жандуу материал менен аныктайбыз. Өзүнөрдүн тобунар менен төмөнкү гүлдөрдүн түзүлүшүн аныктап, гербарий жасагыла.

<i>I топ</i>	<i>II топ</i>	<i>III топ</i>	<i>IV топ</i>
РОЗА	ЖООГАЗЫН	ЛИЛИЯ	НАРЦИС

Бул гүлдөрдүн аталыгын, энелигин, чөйчөкчө жалбырагын, желекчесин айрым-айрым бөлүп көрсөтүп, формуласын туюнтуп жазгыла.

Окуучунун иш-аракети: жандуу гүлдөрдүн аталык, энелик, гүл коргондорун ажыратып көрсөтүшөт. Гүлдүн формуласын туюнтуп жазып беришет.

Жыйынтыктоо: окуучулардын аткарган практикалык иштерин текшерип чыгуу. Окуучуларга жагымдуу манай каалап “Байчечекей” ырын угуу.

Үй тапшырма: § “Гүл көбөйүү органы” окуп келүү . кроссворд түзүү.

Баалоо: упайларды саноо

Мекенибиз Кыргызстан эгемендүүлүк жолунда (9-11-класстар үчүн)

Сабактын тиби: Билим жана билгичтикти өркүндөтүү

Сабактын максаты:

1. «Кыргыз Республикасынын мамлекеттик көз карандысыздыгы жөнүндөгү Декларацияны» баалап, эгемендүү Кыргызстан тарыхынын урунттуу учурларын мүнөздөйсүңөр;
2. Эгемендүүлүккө жетишкенден кийинки Кыргызстандагы коомдук-саясий, экономикалык жана маданий өзгөрүүлөрдү аныктайсыңар;
3. Кыргызстандын эгемендүүлүккө карай татаал жолунун жүрүшүн талдоодо топтордо иштөө көндүмдөрүнөрдү арттырып, мекенчилдик сезимиңерди байытасыңар.

Сабактын жабдылышы: Кыргыз Республикасынын картасы жана мамлекеттик символдору, компьютер, проектор, интерактивдик такта (слайд, видеоматериалдар), ватман кагаздары, маркерлер, скотч.

Сабактагы негизги иш-аракеттер:

1. Мекенибиз Кыргызстандын эгемендүүлүк мезгилиндеги саясий, экономикалык, маданий жаңыланууларынын урунттуу учурларын аныктоо, өзгөрүүлөргө талдоо жүргүзүү, эгемендүү Кыргызстандын келечегин кыялдануу менен өз ой-пикирлерин айтып ой бөлүшүү;
2. Берилген тема боюнча долбоор түзүү жана жактоо.

Сабактын негизги идеясы: Ата Мекенди көздүн карегиндей коргоо ар бир атуулдун милдети болуу менен ыйык парзы экендигин окуучулардын жүрөгүнө тереңдеп жеткирүү; окуучулардын мекенчилдик сезимин байытуу.

Сабактын жүрүшү:

Сабактын этаптары	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучулардын ишмердүүлүгү	Убакыт
-------------------	-------------------------	---------------------------	--------

<p>Уюштуруу учуру</p>	<p>Мугалим: Саламатсыңарбы, балдар! Силер менен аманчылыкта учурашып жатканыма кубанычтамын! Силерди Билим күнү жана 2021-2022-жаңы окуу жылыңардын башталышы менен чын жүрөгүмдөн куттуктаймын!</p>	<p>Окуучулар дагы мугалимди жаңы окуу жылынын башталышы менен куттукташат.</p>	<p>1 мүнөт</p>
<p>Мотивация</p>	<p>Кыргыз Эл акыны Акбар Рыскуловдун Азаттык алган Ата журт учун уласак, Аталар үчүн курабыз өлбөс эстелик!</p> <p>Бир саптарын айтуу менен балдар, силерди Кыргызстандын келечеги үчүн өз билимин, эмгегин, өмүрүн, арнаган, биздин бүгүнкү жашообуздун негизи болгон тарыхтагы улуу инсандарды эч качан унутпастан, алардын өрнөктүү өмүрүн, ишин улап, Кыргызстанды гүлдөгөн өлкөгө айландырган мекенчил жаштардан болууга чакырып кетмекмин.</p> <p>Келгиле балдар, суроолорго жооп берип, сүрөттөргө көңүл бургула, алардын негизинде силерге суроо берилет.</p>		
<p>Акыл чабуулу</p>	<p>Мугалим окуучуларга эгемендүүлүккө байланыштуу суроолор менен кайрылып, слайддан эгемендүү Кыргыз Республикасы</p>	<p>Окуучулар мугалимдин суроолоруна жооп берип, сүрөттөрдү көрүшөт. Албетте окуучулар берилген</p>	<p>2 мүнөт</p>

	<p>чагылдырылган сүрөттөрдү көргөзөт. (слайд)</p> <p>Болжолдуу суроолор:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мамлекетибизде негизги майрам деп кайсыл майрамды эсептейбиз? 2. Эгемендүү мамлекет деп кандай мамлекетти айтабыз? 3. Кыргыз Республикасынын эгемендүүлүгү качан жарыяланган? 4. Декларация дегенди кандай түшүнөсүнөр? 	<p>суроолорго предметтерден (тарых, адам жана коом, класстык саат, ж.б.), маалымат булактарынан алган билимдерине таянуу менен туура жооп бере алышат.</p>	
<p>Сабактын темасын ачуу жана сабактын максаты менен тааныштыруу</p>	<p>Ооба балдар, эң туура айтасыңар. Кана балдар, бүгүнкү сабагыбызда эмне жөнүндө аңгемелешип, эмне тууралуу маалымат алабыз деп ойлоп жатасыңар?</p> <p>(Окуучулардын жообунан кийин)</p> <p>Азаматсыңар балдар! Демек, бүгүнкү сабагыбыздын темасы: Мекенибиз Кыргызстан эгемендүүлүк жолунда</p> <p>Бүгүнкү сабакта балдар, силер алдыңарга төмөндөгү максаттарды коюшуңар керек:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Кыргыз Республикасынын мамлекеттик көз карандысыздыгы жөнүндөгү Декларацияны» 	<p>Албетте, окуучулар сабак КРнын эгемендүүлүк күнү тууралуу болоорун айтышат.</p> <p>Окуучулар кунт коюу менен бүгүнкү сабактагы максатын аныктап билишет.</p>	<p>1 мүнөт</p>

	<p>баалап, эгемендүү Кыргызстан тарыхынын урунттуу учурларын мүнөздөйсүңөр;</p> <p>2. Эгемендүүлүккө жетишкенден кийинки Кыргызстандагы коомдук-саясий, экономикалык жана маданий өзгөрүүлөрдү аныктайсыңар;</p> <p>3. Кыргызстандын эгемендүүлүккө карай татаал жолунун жүрүшүн талдоодо топтордо иштөө көндүмдөрүнөрдү арттырып, мекенчилдик сезимиңерди байытасыңар.</p> <p>Демек, балдар биздин мамлекетте</p> <p>31-августта-мамлекетибиздеги негизги майрам-Кыргыз Республикасынын эгемендүүлүгүнүн 30 жылдык юбилейи майрамдалды.</p>		
Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик гимни	<p>Келгиле балдар, бүгүнкү салтанаттуу күндү биздин Ата Мекенибиздин тарыхы, улуулугу жана ажайып кооздугу чагылдырылган салтанаттуу ыр менен баштайлы. Экранда видео көргөзүлөт.</p> <p>(https://www.youtube.com/watch?v=T9XbYAT0Sco;</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=S5e0BhhBwOQ)</p>	Класс жалпы орундарынан туруп, оң колун жүрөгүнүн тушуна коюп, видео менен чогуу гимнди ырдашат.	3 мүнөт
Топторго бөлүү	Балдар, биз тарыхтан адам баласынын, коомдун	Окуучулар тандаган сөзү	1 мүнөт

	<p>жашоосуна ынтымак жана биримдиктин таасири абдан зарыл экендигин билебиз. Ынтымактуу жана биримдиги күчтүү элдер жер жүзүнө адилеттүүлүктү орнотуп, бай маданиятка ээ болуп келишсе, ынтымагы жок элдер аркасына из калтырбай, кыска бир убакыттын ичинде тарых барактарынан өчкөн.</p> <p>Элдүүлүгүбүздү, эгемендигибизди жоготуп албас үчүн ар бир атуул ынтымак жана биримдигибизди уламдан улам чыңдай беришибиз керек. Бүгүнкү күнү биздин Кыргызстанга ынтымак жана биримдик аба жана суудай зарылдык болуп турат. Келгиле балдар, эки топко бөлүнүп, топторду “Ынтымак” жана “Биримдик” деп атайлы.</p> <p>(Парталар эки топко ылайыкталып жайгаштырылып, Биринде “Ынтымак”, экинчисинде “Биримдик” деген жазуу парта үстүнө коюлат.)</p>	<p>боюнча орун алышат.</p>	
<p>Маалымат берүү</p>	<p>Мындан отуз жыл илгери 31-августта легендарлуу парламент Кыргызстандын “Көз карандысыздыгы жөнүндөгү” декларация кабыл алган.</p> <p>Ошондон тарта Кыргызстан өзүн эркин, эгемен жана көз карандысыз мамлекет деп жарыялап,</p>	<p>Мугалимдин баяндамасын угушат.</p>	<p>1 мүнөт</p>

	<p>дүйнөнүн саясий картасында жаңы мамлекет, эгемендүү Кыргыз Республикасы пайда болгон. 1991-жылдан тарта Кыргызстандын жаңы тарыхы башталган. Эгемен жана көз карандысыз өлкө катары Кыргызстан башка мамлекеттер менен эки тараптуу дипломатиялык алака-катыш түзүп, тең ата мамиле күтүүгө жетишкен. Тарыхчылардын айтымында, бул кыргыз элинин кылымдан бери талпынып, эңсеп келаткан тилеги эле. Балдар, силер Кыргызстан тарыхы сабагынан, маалымат булактарынан билгениңердей өлкөбүз эркиндикке оңой-олтоң жеткен жок, канчалаган душмандарга каршы баатырдык менен күрөш жүргүзүп, ата-бабаларыбыздын каны төгүлүп, өмүрү кыйылды.</p> <p>Көрдүңөрбү балдар “Эгемендүүлүк” деген бир сөздүн баасы канчалык кымбат экендигин.</p> <p>Биздин мекенибиз 80 ашык ар улуттун өкүлдөрү мекендеген көп улуттуу мамлекет. Алар дагы түрдүү тармакта эмгектенип, өлкөнүн өнүгүшүнө салым кошуп келет. Улут аралык биримдик, ынтымак жана билимдүү жаштар Кыргызстандын өсүп-өнүгүүсүнүн негизги булагы болуп эсептелет.</p>		
<p>Топтордо иштөө</p>	<p>Топторго тапшырма берүү. Суверендүү жаш мамлекеттин алдыдагы жолу азаптуу, оор күндөр менен коштолгонуна карабастан ал өлкө катары жашап кете алды. Андан берки отуз жыл</p>	<p>1. “Ынтымак” тобу- “Өлкөбүздүн отуз жылдык тагдыры”. Концептуалдык карта</p>	<p>Долбоор түзүүгө 5мүнөт, жактоого 6</p>

	<p>аралыгында эбегейсиз ийгиликтерди багындыра алганы менен катар эле чоң жоготууларга дуушар болгондугун балдар, силер Кыргызстан тарыхы сабагынан жана башка предметтерден, маалымат булактарынан окуп-билдиңер. Демек, балдар азыр силерге тапшырма, топтордо иштейбиз.</p> <p>“Өлкөбүздүн отуз жылдык тагдыры” деген темада чакан долбоор түзөсүңөр</p> <p>(Окуучулар топто иштеп жаткан учурда кыргыз күүлөрүнөн, патриоттук ырлардын музыкасынан (минусовка) коюп коюу сунушталат. Регламент белгиленип, убакыт окуучуларга эскертилип турат, мугалим тарабынан ар бир топко тапшырманы аткарууда багыт берилип турат)</p>	<p>түзүү.</p> <p>2. “Биримдик” тобу- “Эгемендүүлүк жолундагы ийгиликтер жана кыйынчылыктар”. “Т” схемасы аркылуу талдоо жүргүзүү.</p> <p>Окуучулар долбоор түзүп, жакташат.</p> <p>(Окуучулардын болжолдуу жооптору: 1. Барсбек ажо, 1937-38-жж. репрессиянын курмандыгына айланган, жүрөгү кыргыз элим деп соккон, элге бакубат жашоо алып келүүнү максат кылган күнөөсүз, жазыксыз кыргыздын чыгаан атуулдары;</p> <p>2. Кыргыз ССР Жогорку Советинин 1989-ж. 23-сентябрда Кыргыз тили жөнүндөгү мыйзамды кабыл алуусу, 1993-ж. 5-майда КРнын Жогорку Кеңешинде</p>	<p>мүнөт. (ар бир топко 3 мүнөт)</p>
--	--	---	--------------------------------------

		<p>жаңы Конституциянын кабыл алынышы, улуттук валютанын, президенттик посттун киргизилиши, базар экономикасы, экономикалык реформалар, КРнын эл аралык байланыштары, Бүткүл дүйнөлүк көчмөндөрдүн оюндары;</p> <p>3.1990-ж., 2010-ж. Ош коогалаңы, Аксы, Баткен окуялары, 2005-ж. март, 2010-ж. апрель элдик революциялары, 2020-ж. октябрь элдин бийликке карата нааразычылыгы, ж.б.</p>	
Мугалимдин топтордун ишин жыйынтыктоосу	<p>Азаматсыңар балдар! “Тарых-келечектин күзгүсү” дегендей өткөндөн сабак алып, алдыга карай умтулуу ар бирибиздин милдетибиз болууга тийиш. Силер айтып өткөндөй тилекке каршы эгемендүүлүктүн алгачкы жылдары элдик революцияларда элдин адилеттүү, калыс бийлик орнотуу тууралуу тилеги уурдалды, үмүтү акталбады. Демек кыргыз элинин, Кыргызстандын басып өткөн жолу келечекке</p>	<p>Окуучулар кунт коюп угушат, суроо жаралып калса, мугалимге суроолорун беришет.</p>	3 мүнөт

	<p>карай туура жолду көргөзүп, багыт берет.</p> <p>2021-жылдын 10-январында болуп өткөн Кыргыз Республикасынын Президентин мөөнөтүнөн мурда шайлоодо С. Н. Жапаров атаандаштарын кыйла артка калтырып, шайлоочулардын 80%га жакын добушуна ээ болду.</p> <p>Кыргызстандын мамлекет башчысы Садыр Жапаров Нургожоевич президенттик кызматка расмий түрдө киришкен алгачкы күндөрү, тактап айтканда 2021-жылдын 29-январында алгачкы беш жарлыка кол койгон. Алардын биринчиси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жарандардын руханий адеп-ахлагын өнүктүрүү жана жарандардын дене тарбиясы. <p>Бул биринчи жарлык- жогорку моралдык ченемдерди, каада-салттарды, салттуу болгон үй-бүлөлүк жана коомдук баалуулуктарды, сергек жашоону өздөштүрүүгө багытталып, анда Кыргызстандын келечегинин ээлери болгон жаш муунга-силерге кам көрүлдү.</p> <p>Демек, эгемендүү Кыргызстандын келечеги, өлкөбүздү өнүктүрүү силердин колуңарда. Силердин билимиңер канчалык терең, мекенчил сезимиңер канчалык күчтүү болсо</p>		
--	---	--	--

	<p>мамлекетибиздин эркиндиги, жаркын келечеги камсыздалган деп, силерге терең ишенич билдиремин! Силердин араңарда билимдүү илимпоз, кесиптин эң мыкты ээлери, чек араны коргойм деген аскер адамы, мамлекеттин өнүгүүсүн алдыга тарткан министр, эл камын өзүнүн камынан биринчи орунга койгон депутат, ал гана эмес КРнын президенти отурат деп айта алам.</p>		
<p>Топтордо иштөө</p>	<p>Топторго тапшырма. Келгиле балдар, Кыргызстандын келечегин кыялданалы, алдыга максаттуу кадам таштасак кыялдар сөзсүз түрдө орундалаарын эсибизден чыгарбайлы.</p> <p>“Ынтымак” тобу- Келечектеги Кыргызстан.</p> <p>“Биримдик” тобу- Биз мекенибиздин жаркын келечегине кандай салым кошо алабыз?- деген суроонун айланасында ой жүгүртүп, кыскача 40-50 сөздөн турган эссе жазуу тапшырмасы берилет.</p>	<p>Топтогу ар бир окуучунун ой жүгүртүүлөрү, кыялдануулары, жеке фантазиясы боюнча эссе жазышат. (Окуучулардын болжолдуу жооптору:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Биздин кыргыз жерибиз - адамдын көз жоосун ала тургандай кооз, кереметтүү, касиеттүү өлкө. Мекеним Кыргызстандын сулуулугуна эч бир жердин сулуулугу тең келбейт. Келечекте Кыргызстан туризм кеңири өнүккөн өлкөгө айланат. 	<p>Эссе жазууга 5 мүнөт, окуп, талдоо жүргүзүүгө 6 мүнөт (ар бир топко 3 мүнөт)</p>

		<p>Биздин мекенибизде дагы заманбап асман тиреген бийик-бийик имараттар курулат. Биздин шаарларда дагы жайкы дүйнөлүк Олимпиадалык оюндар өткөрүлөт. ж.б;</p> <p>2. Биз мекенчил жаштардан болуп Кыргызстанды өнүктүрүп, дүйнө жүзүнө даңазалайбыз. Жакшы окуп, терең билим алып, кесипкөй адам болуп, өлкөбүздүн экономикасын көтөрөбүз. Чет тилдерин үйрөнүп, чет мамлекеттерден кесиптик билим алып келип, Мекенимдин өсүп-өнүгүүсүнө салым кошобуз. ж.б.)</p>	
<p>Мугалимдин жыйынтыктоосу</p>	<p>Азаматсыңар балдар! Демек, балдар мекенчил сезими абдан жогору чыныгы патриотторубуз</p>	<p>Окуучулар Токио 2020 XXXII Олимпиадалык</p>	<p>4 мүнөт</p>

	<p>гана өлкөнүн өнүгүүсү үчүн эмгектенип, элдин кызыкчылыгын жогору коюп, биздин эркиндигибизди сактап, өлкөбүздү дүйнө жүзүнө даңазалап турушат. Мен силерге эгемен Кыргызстандын тарыхындагы жакынкы эле аралыкта болгон Кыргызстандын желегин желбиреткен патриоттору жөнүндө айтып берүүңөрдү суранамын.</p> <p>(Окуучулардын жообун уккандан кийин)</p> <p>Азаматсыңар! Ооба, балдар мен силердин оюңарга кошулам. Дүйнөнүн 200дөн ашуун өлкөсү катышкан Олимпиада оюндарында биздин мекендештер -Кыргызстандык 16 спортчу катышып, күрөш боюнча улуттук командабыз 3 медаль утуп алды. Мамлекет башчысы С. Н. Жапаров баса белгилегендей спортчуларыбыздын Токио Олимпиадасындагы жетишкендиктери өлкөбүздүн эгемендүүлүгүнүн 30 жылдыгына татыктуу белек болуу менен алар Кыргызстандын даңазасын дүйнөлүк деңгээлде дагы бир жолу арттырышты.</p> <p>(Видео-слайд көргөзүлөт)</p>	<p>оюндарына катышкан Кыргызстандык спортчулар жөнүндө сыймыктануу менен айтып беришет</p>	
--	---	--	--

Рефлексия	<p>Окуучуларга сабактын жүрүшү боюнча суроолор берилет.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бүгүнкү сабак силерге эмнеси менен жакты? 2. Сабактан турмушта, келечекте пайдалана турган кандай билимге ээ болдуңар 3. Кайсы маалымат силер үчүн абдан кызыктуу болду? 	Окуучулар кезектешип берилген суроолорго жоопторун айтышат	2 мүнөт
Топторду, жекече баалоо	Эң алгач сабакка катышуусу боюнча топтордун иши бааланып, активдүү топко өзгөчө ыраазычылык билдирилип, экинчи топко шыктандыруучу сөздөр айтылат, топто башка окуучуларга салыштырмалуу активдүүлүктү көргөзгөн окуучулар баса көрсөтүлүп айтылат.	Мугалимге болгон ыраазычылыгын билдирип, сабактан шыктанууга ээ болушат жана алдыга карай умтулууга дем-күч алышат.	
Үйгө тапшырма	<p>Төмөндөгү темалар боюнча ар бир окуучуга өзүнүн жеке кызыгуусуна, интеллектине, мүмкүнчүлүгүнө жараша тапшырмаларды аткаруусуна багыт берилет.</p> <p>(эссе жазуу, баяндама жазуу, сүрөт тартуу, ыр чыгаруу, слайд түзүү, Мекенибиздин патриоттору жөнүндө маалымат топтоо, ж.б.)</p>	Окуучулар берилген тапшырманы өздөрүнө жазып алышат.	4 мүнөт

	<p>1. Азаттык алган Ата журт учун уласак, Аталар үчүн курабыз өлбөс эстелик!</p> <p>2. «Ата Журт кыйын күнгө кабылганда, айлансын ар бир уулуң чагылганга”</p> <p>Кыргыз поэзиясынын өкүлү, таланттуу акын - А. Осмоновдун Ата Журт ырын Музаман тобунун аткаруусундагы видеоклибин көргөзүп-угузуу менен окуучулардын үй тапшырмасын жазып алууларын өтүнөт.</p>		
<p>Сабакты жыйынтыктоо</p>	<p>Ата Мекенди коргоо ар бир атуулдун милдети гана эмес, ыйык парзы болуп эсептелет. Кыргызстаныбыздын келечеги биздин билимдүү жаштардын колунда. Кыргыз элинин чыгаан акындарынын бири Жолон Мамытовдун ыр саптарында «Ата Журт кыйын күнгө кабылганда, айлансын ар бир уулуң чагылганга” дегендей, биздин мекенибиздин келечегинин ээлери -силерге намыскөй, мекенчил адамдардан болуп Кыргызстанды экономикасы өнүккөн, гүлдөгөн мамлекетке айландырып, эркиндигин, чек арасын көздүн карегиндей сактап, өзүңөрдөн кийинки муунга татыктуу өткөрүп бересиңер деп ишеним</p>		<p>1 мүнөт</p>

	артуу менен Кең келечек каалаймын! Албетте ишеничти актоо силерден көп аракетти талап кылат!		
--	--	--	--

Түзүүчү: Мусаева Жеңишкүл Кусеиновна Бишкек шаарындагы А. Каниметов атындагы №1 ЖББГИнин мугалими